

Klimaatplan

Resultaten onderzoek

In opdracht van de gemeente Houten

Projectnummer 20993

Januari 2019

TOTTA

*Totta Research N.V.
Burgemeester Stramanweg 105F
1101 AA Amsterdam*

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Achtergrond.....	3
Samenvatting	4
1. Algemeen milieubewustzijn.....	7
2. Energie	13
3. Aanpassing aan klimaatverandering.....	16
4. Circulaire economie	22
5. Kerstboomverbranding.....	24
6. Informatiebehoefte duurzame onderwerpen	25
7. Verschillen op basis van leeftijd.....	27
8. Verschillen op basis van bouwjaar.....	33
9. Verschillen op basis van geslacht.....	35
10. Verschillen op basis van wijk	37
Bijlage 1 – Processtatistieken	42
Bijlage 2 – Respondentenprofiel	43
Bijlage 3 – Vragenlijst Klimaatplan Houten	44

Achtergrond

Aanleiding onderzoek

De gemeente Houten is ambitieus en wil in 2040 helemaal duurzaam zijn. Dat betekent dat Houtenaren dan zelf hun energie opwekken, voorbereid zijn op klimaatverandering en geen restafval meer kennen (alles wordt gerecycled). Dat is een grote verandering, voor iedereen.

In 2019 gaat Houten een nieuw duurzaamheidsbeleid maken: het klimaatplan. Het plan houdt zoveel mogelijk rekening met wat Houtenaren willen en kunnen doen. Het plan beschrijft ook hoe anderen, waaronder de gemeente, daarbij kunnen helpen. De gemeente Houten wil voor dit plan graag weten welke onderwerpen de interesse van Houtenaren hebben en welke maatregelen zij zelf al treffen of zouden willen treffen. Ook wil de gemeente graag weten welke ondersteuning inwoners daarbij nodig hebben. Om hier inzicht in te krijgen heeft de gemeente Houten een onderzoek gehouden onder haar inwoners. De gemeente zal de antwoorden op dit onderzoek gebruiken bij het opstellen van het klimaatplan.

Opzet onderzoek

Voor het onderzoek zijn alle 1.382 leden van het Burgerpanel uitgenodigd om deel te nemen aan een online enquête. In de periode van 15 november tot en met 10 december 2018 hebben in totaal 691 panelleden deelgenomen aan het onderzoek. Dit betekent een respons van 50%.

Daarnaast zijn inwoners van Houten via diverse media opgeroepen om aan het onderzoek mee te werken. Via deze weg hebben nog eens 230 personen aan het onderzoek deelgenomen.

De resultaten zijn gewogen naar leeftijd, wijk en geslacht, zodat deze representatief zijn voor de gehele Houtense bevolking.* De resultaten worden gerapporteerd op totaalniveau. Daarnaast is gekeken naar verschillen tussen groepen bewoners op basis van leeftijd, geslacht en bouwjaar woning. In de bijlage is een respondentenprofiel opgenomen.

** De achtergrondkenmerken leeftijd, geslacht en wijk zijn niet bekend van de niet-panelleden, met uitzondering van degenen die zich naar aanleiding van dit onderzoek hebben aangemeld voor het Burgerpanel. De overige niet-panelleden zijn niet meegenomen in de weging. Hun antwoorden tellen wel mee in het totaal en in de resultaten naar bouwjaar, maar niet in de uitsplitsingen naar leeftijd en geslacht.*

Samenvatting

Houtenaren zijn vrij milieubewust en nemen bewust duurzame maatregelen

Houtenaren vinden zichzelf redelijk milieubewust en geven zich zelf een cijfer 7,3. Dit is vergelijkbaar met het cijfer in 2014, al blijken inwoners nu meer maatregelen te nemen die goed zijn voor het milieu dan 4 jaar geleden. Mogelijk verschuift de norm wat men als milieubewust beschouwt of groeien mensen vanzelf mee in het aanbod van groene diensten en mogelijkheden.

Net als vier jaar geleden scheiden vrijwel alle inwoners afval en proberen zij hun energieverbruik te beperken. Daarnaast worden andere maatregelen die goed zijn voor het milieu, zoals energiezuinige apparaten en beperken van waterverbruik, steeds populairder. Het belangrijkste motief om duurzaamheidsmaatregelen te nemen is de zorg voor de aarde, Houtenaren willen deze graag ook bewaren voor volgende generaties. Daarna volgen overwegingen die direct impact hebben op het eigen leven zoals kostenbesparing, comfort en gezondheid.

Veel Houtenaren maken zich zorgen om het milieu en de aarde. Daarbij speelt mogelijk mee dat zij verwachten persoonlijk last te krijgen van klimaatverandering en van de maatregelen om deze klimaateffecten te beperken. Veel Houtenaren denken hiermee te maken te krijgen. Zij verwachten vooral vaak prijsstijgingen, met name voor voedsel en elektriciteit. Daarnaast denken veel Houtenaren dat er steeds meer langdurige hitteperiodes komen en dat planten- en diersoorten gaan verdwijnen.

- ➔ Om Houtenaren te stimuleren om maatregelen te nemen kan de gemeente een beroep doen op hun milieubewustzijn. Veel Houtenaren worden hierdoor aangesproken. Wanneer maatregelen daarnaast ook nog een persoonlijk voordeel opleveren (bijvoorbeeld qua kosten, comfort of gezondheid) zijn deze nog aantrekkelijker.

Veel Houtenaren nemen maatregelen om energie te besparen in de woning,

Vrijwel alle Houtenaren hebben in en om hun woning maatregelen genomen om energie te besparen. Dubbelglas, HR-ketels en waterbesparende douchekoppen en -kranen zijn algemeen aanwezig. Deze maatregelen golden in de groeiperiode van Houten als energiezuinige standaard. Tegenwoordig zijn dat eerder HR++(+)-glas, warmtepompen en zonnepanelen. Die maatregelen komen nu nog niet heel veel voor (bijvoorbeeld ongeveer één op de drie huishoudens heeft zonnepanelen). Zonnepanelen worden wel relatief vaak overwogen. Ook overwegen Houtenaren verschillende andere maatregelen, zoals een warmtepomp, zonneboiler of thuisaccu. De daadwerkelijke aanschaf van duurzame voorzieningen wordt vaak nog even uitgesteld, omdat de huidige voorzieningen nog niet aan vervanging toe zijn. Ook denken veel inwoners dat de techniek de komende tijd nog beter gaat worden. Daarnaast spelen praktische drempels een rol, zoals gebrek aan tijd, kennis of geld. Een deel van de inwoners zou graag meer informatie willen krijgen over wat zij zelf kunnen doen om hun woning duurzamer te maken.

- ➔ Communiceer doorlopend wat de (al dan niet financiële) voordelen zijn van maatregelen om inwoners te motiveren eerder deze maatregelen te nemen.
- ➔ Probeer als gemeente aan te sluiten bij natuurlijke momenten zoals vervanging. Gezien de gefaseerde groei van Houten liggen hier kansen voor wijkaanpakken. Communiceer hier goed over (zie ook het volgende punt).
- ➔ De gemeente kan inwoners helpen om praktische drempels weg te nemen, bijvoorbeeld door informatie beschikbaar te stellen over wat er mogelijk is en waar je allemaal op moet letten en aan moet denken bij het nemen van verschillende duurzame maatregelen en de mogelijkheden om dit te financieren. Bijvoorbeeld via www.jouwhuisslimmer.nl, een online keuzehulp waarop de gemeente al actief is.
- ➔ De gemeente kan mogelijk financiële drempels wegnemen door subsidies te verstrekken, heldere informatie te geven over subsidies en het makkelijk maken om deze aan te vragen.

Nog veel onduidelijk rondom afschaffen aardgas

Eén van de maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan is dat Nederland van het aardgas af gaat, in 2050 moeten alle woningen aardgasvrij zijn. Eén op de drie inwoners van Houten weet niet goed wat dit voor hen betekent. De meningen zijn sterk verdeeld of deze maatregel uiteindelijk geld kost of oplevert. De helft van de Houtenaren houdt nu al rekening met deze ontwikkeling wanneer zij iets veranderen in hun woning, al wachten veel inwoners ook af met welke maatregelen de overheid komt.

- ➔ Probeer inwoners zo goed mogelijk mee te nemen in het proces naar aardgasvrij. Informeer hen over wat al wel en niet bekend is, wat de gemeente gaat doen en wat het nu voor hen persoonlijk betekent dat woningen aardgasvrij worden. Leg uit op welke manier zij hier nu al rekening mee kunnen houden.

Vier op de tien inwoners ervaren overlast door hitte; vrijwel iedereen neemt maatregelen

Eén van de verwachte gevolgen van de klimaatverandering is meer langdurige hitteperiodes. Afgelopen zomer was één van de warmste en droogste zomers in de afgelopen 100 jaar. Vier op de tien inwoners hadden dan ook last van de warmte, in de vorm van lichamelijke klachten of andere problemen. Om de overlast door warmte te beperken, hebben vrijwel alle Houtenaren één of meerdere maatregelen genomen. Deze zijn vaak laagdrempelig, zoals ramen open zetten, zonwering aanbrengen of een ventilator plaatsen. Een kleiner deel van de inwoners heeft ingrijpendere maatregelen genomen, zoals isolatie van dak of gevel of het planten van extra groen in de tuin. Ruim de helft van de Houtenaren overweegt (aanvullende) maatregelen tegen de warmte, maar deze schuift men om verschillende redenen voor zich uit. Net als bij de energiebesparende maatregelen gaat het vaak om praktische drempels, zoals gebrek aan tijd, geld of kennis.

- ➔ Mogelijk kan de gemeente inwoners helpen om praktische drempels weg te nemen, bijvoorbeeld door middel van informatie of subsidies

Wateroverlast komt wat minder voor, ruim de helft van de inwoners neemt hiervoor maatregelen

Een ander effect van klimaatverandering is wateroverlast. Eén op de zes inwoners had het afgelopen jaar last van water in de woning en/of tuin door hevige regenbuien. Zes op de tien Houtenaren hebben maatregelen genomen bij hun woning, die kunnen helpen om wateroverlast te beperken, al hoeft dit niet altijd de (belangrijkste) achterliggende motivatie te zijn. De meest genomen maatregelen zijn het planten van extra groen, betere waterafvoer, weghalen van bestrating in de tuin en het plaatsen van regentonnen. Dit zijn ook de meest populaire maatregelen bij Houtenaren die dit nog niet hebben gedaan, samen met de aanleg van een groen dak. Bijna de helft van de Houtenaren overweegt nog (aanvullende) maatregelen tegen wateroverlast. Ook deze maatregelen worden vaak uitgesteld uit praktische overwegingen, omdat men eerst nog een en ander wil uitzoeken of omdat tijd en geld ontbreekt.

Tuinen in Houten zijn redelijk groen en afgelopen jaren zelfs nog iets groener geworden

Een belangrijke factor bij wateroverlast is de mate waarin regenwater kan afvloeien, bijvoorbeeld via tuinen. De meeste woningen in Houten hebben een voor- en achtertuin. Deze verschillen in de mate van hoe groen zij zijn. Meer dan de helft is gemiddeld groen en kent een combinatie van tegels en gazon, met groene beplanting en soms een vijvertje. Een kwart (25%) is nog groener met veel gazon en grote borders, terwijl één op de zeven juist weinig groen en overwegend betegeld is.

Eén op de drie tuinbezitters heeft in de afgelopen drie jaar de inrichting van de tuin veranderd. In de helft van de gevallen werd de tuin groener. Eén op de acht tuinen werd juist minder groen.

- ➔ Informeer inwoners over het risico van wateroverlast, indien de tuin onvoldoende water kan afvoeren.

Houtenaren nemen al actief deel aan de circulaire economie, maar zien nog meer mogelijkheden

Inwoners van Houten nemen op verschillende manieren deel aan de circulaire economie. Vrijwel iedereen scheidt huishoudelijk afval en (ver)koopt tweedehands spullen of schenkt deze aan een goed doel. Ook proberen veel Houtenaren dingen te repareren en kopen ze zo veel mogelijk herbruikbare artikelen. Houtenaren letten nog wat minder op de hoeveelheid verpakkingsmateriaal, maar één op de drie inwoners is wel voornemens hier beter op te gaan letten.

Een kwart van de Houtenaren denkt dat zij hulp kunnen gebruiken om meer bij te dragen aan de circulaire economie. Zij denken hierbij bijvoorbeeld aan het beter faciliteren van afvalscheiding en hergebruik en aan betere voorlichting.

- ➔ Informeer inwoners over het belang van de circulaire economie en op welke manier zij hieraan bij kunnen dragen.
- ➔ Onderzoek welke mogelijkheden er zijn om de afvalstromen nog beter en makkelijker te scheiden.
- ➔ Stimuleer en faciliteer als gemeente initiatieven om aan de circulaire economie bij te dragen.

Meerderheid van de Houtenaren wil kerstbomen voortaan liever milieuvriendelijk verwerken

Houten is één van de weinige gemeenten waar nog traditionele kerstbomenverbrandingen in de open lucht plaatsvinden. Eén op de vijf inwoners hecht aan deze traditie en wil deze werkwijze ook in de toekomst graag handhaven. Twee derde van de Houtenaren geeft er echter de voorkeur aan om kerstbomen voortaan milieuvriendelijk te verwerken.

- ➔ Probeer een milieuvriendelijk alternatief te bieden voor de grote groep inwoners die daar de voorkeur aan geeft, al dan niet in combinatie met de traditionele verbranding.

45-64 jarigen en vrouwen lijken het meest bewust bezig met milieu en duurzaamheid

Overall is er geen verschil in de mate waarin inwoners zichzelf milieubewust vinden op basis van leeftijd. Houtenaren in de leeftijd van 45-64 jaar lijken echter het meest actief bezig te zijn met milieu en duurzaamheid. Jongere inwoners (vooral 18-34 jarigen) zijn minder bezig met maatregelen en oudere inwoners kijken (logischerwijs) wat minder vooruit als het om klimaatverandering gaat.

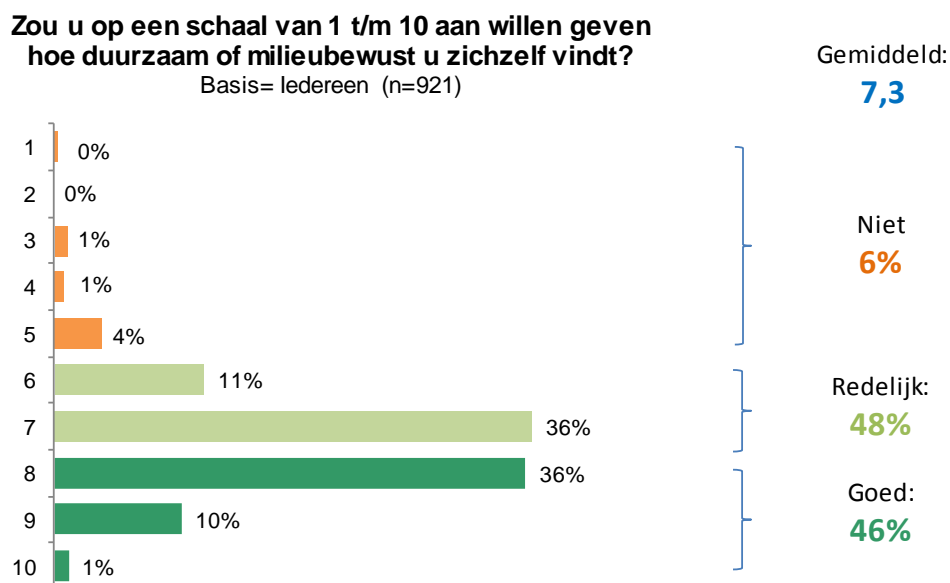
De mate waarin men zich milieubewust voelt en de genomen maatregelen verschillen nauwelijks tussen mannen en vrouwen. Vaak zal hier in samenspraak binnen het huishouden over besloten worden. Wel zien we dat vrouwen iets bewuster met milieu en duurzaamheid bezig zijn dan mannen. De focus verschilt daarbij iets: mannen lijken meer gericht op technische zaken, zoals isolatie. Vrouwen zijn iets meer gericht op andere maatregelen.

De woningen in de zuidelijke wijken van Houten lopen het meest voorop met (voornemens voor) duurzame maatregelen. Dit zal samenhangen met het profiel van de wijken, waarbij onder meer bouwjaar van de woning en levensfase verschillen. Nieuwere woningen zijn beter geïsoleerd en hebben relatief vaak een alternatieve warmtebron in plaats van een CV-ketel, zoals een warmtepomp.

1. Algemeen milieubewustzijn

1.1 Milieubewustzijn

Houtenaren vinden zichzelf redelijk milieubewust. Wanneer zij zichzelf moeten beoordelen op milieubewustzijn op een schaal van 1 t/m 10, geven zij zichzelf gemiddeld een 7,3. Slechts een klein deel van de Houtenaren (6%) is hier niet mee bezig en geeft zichzelf een onvoldoende (5 of lager). Ongeveer de helft (48%) is enigszins milieubewust en beoordeelt zichzelf met een 6 of een 7. Een bijna even grote groep (46%) vindt dat zij hier wel goed mee bezig zijn en schaaft zich in op een cijfer 8 of hoger.

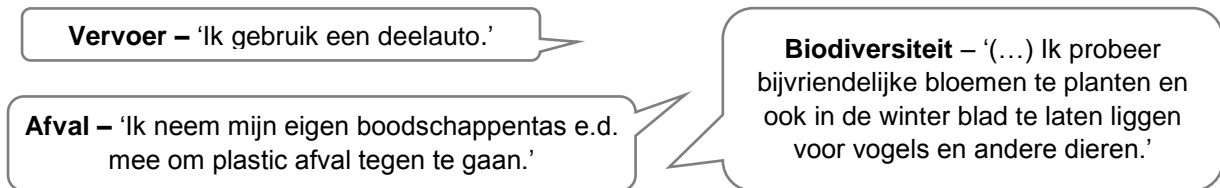

Dit beeld is vergelijkbaar met 2014, toen Houtenaren zichzelf een 7,2 gaven voor milieubewustzijn. Uit de volgende paragraaf blijkt echter dat wanneer wordt ingezoomd op het daadwerkelijke gedrag van mensen, inwoners zich op sommige punten duurzamer zijn gaan gedragen. Blijkbaar schuift de norm van wat als milieubewust wordt beschouwd ook wat op in de loop van de tijd en/ of mensen gaan mee in het aanbod dat wordt geboden (groene stroom, energiezuinige apparaten, etc.).

1.2 Maatregelen voor het milieu

Houtenaren zijn op verschillende manieren bezig met het milieu. Vrijwel alle Houtenaren scheiden hun afval. Daarnaast probeert een ruime meerderheid het verbruik van energie en water te beperken, bijvoorbeeld door energiezuinige apparaten te kopen en de woning goed te isoleren. Ook kiezen zij vaker bewust voor ander vervoer in plaats van de auto.

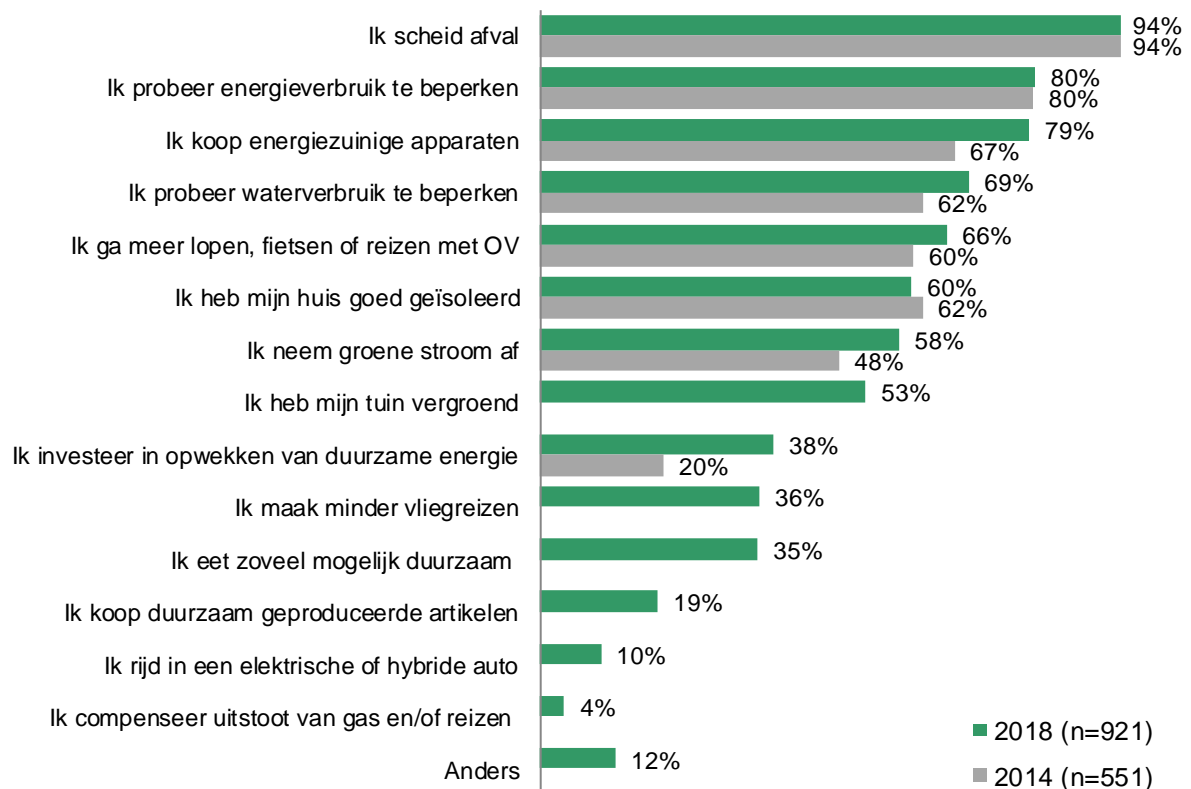
Ruim de helft van de Houtenaren neemt groene stroom af, maar minder dan de helft investeert zelf in het opwekken van duurzame energie. Ook het reduceren van vliegreizen en de aanschaf van duurzaam geproduceerde artikelen en voedsel zijn nog niet gemeengoed. Slechts een klein deel van de inwoners rijdt elektrisch of compenseert de uitstoot van gasverbruik en/of reizen. Respondenten noemen daarnaast spontaan dat zij minder vlees eten of geen auto hebben.

In vergelijking met vier jaar geleden zijn Houtenaren nu veel bewuster bezig met het milieu en duurzaamheid. Afval scheiden en energieverbruik beperken waren in 2014 ook al algemeen gebruikte maatregelen en veel Houtenaren hadden hun woning al goed geïsoleerd. Maar op andere punten is een gedragsverandering zichtbaar. Zo kiezen Houtenaren nu vaker voor energiezuinige apparaten, proberen ze vaker waterverbruik te beperken en kiezen ze vaker voor groene energie of het zelf opwekken van duurzame energie.

Op welke manier(en) bent u zelf bezig met maatregelen die goed zijn voor het milieu of duurzaamheid?

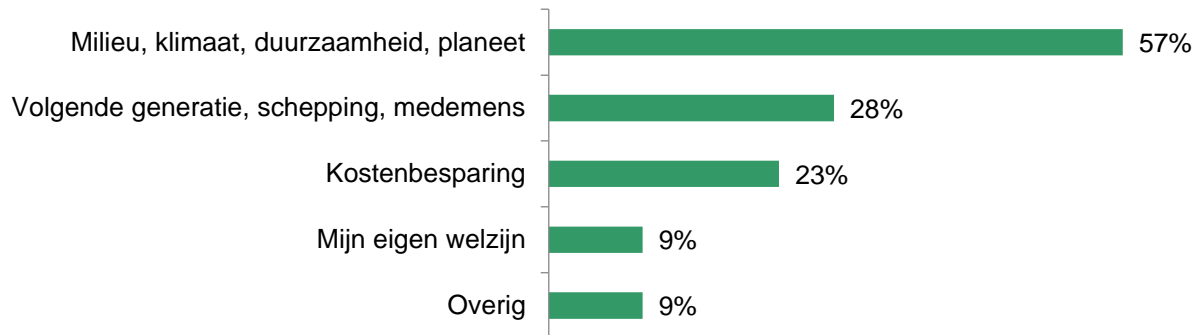
Meerdere antwoorden mogelijk. Basis = iedereen

Veel mensen nemen maatregelen die goed zijn voor het milieu of duurzaamheid om meerdere redenen. De meest genoemde reden is de zorg voor de aarde, gevolgd door het veilig willen stellen van een gezonde toekomst voor de volgende generaties. Daarna volgen overwegingen die direct impact hebben op het eigen leven zoals kostenbesparing, comfort en gezondheid. Regelmatig gaan deze redenen hand in hand. Een maatregel die goed is voor het milieu kan ook bijdragen aan het eigen comfort en kostenbesparing, zoals isolatie in de woning.

Wat is voor u de belangrijkste reden om duurzaamheidsmaatregel(en) te nemen?

Meerdere antwoorden mogelijk. Basis (n=833)

Kostenbesparing

- 'Goed voor het milieu en vaak nog goed voor de portemonnee. M.u.v. het biologische eten, maar daar betaal ik graag iets extra's voor wetend dat de beesten goed geleefd hebben.'
- 'Het is ook wel een sport om zo zuinig mogelijk bezig te zijn.'

Volgende generatie

- 'Ik wil een betere wereld achter laten voor mijn kinderen en kleinkinderen. Daarbij ook een voorbeeld geven.'
- 'Dat mijn kinderen ook kunnen leven in een gezond milieu met mooie natuur.'

Eigen welzijn

'Bij een hoop van deze maatregelen word je zelf persoonlijk beter. Eten uit eigen tuin blijft natuurlijk het lekkerste... fietsen i.p.v. de auto is gewoon beter voor je lijf...'

Klimaat

'Energiebesparing is voor consumenten zelf belangrijk en als iedereen op deze manier een steentje bij zou dragen dan maken we daarmee een vuist voor het bereiken van de klimaatdoelstellingen.'

1.3 Afval scheiden

Vrijwel alle Houtenaren (94%) scheiden hun afval. Dit doen zij heel zorgvuldig: een ruime meerderheid van de Houtenaren die afval scheidt, maakt onderscheid tussen de meest voorkomende afvalsoorten. Lang niet alle inwoners gebruiken luiers of frituurolie. Dit verklaart tenminste ten dele de lagere percentages bij deze producten. Bij de categorie 'anders' worden hout, doppen en kroonkurken relatief vaak genoemd.

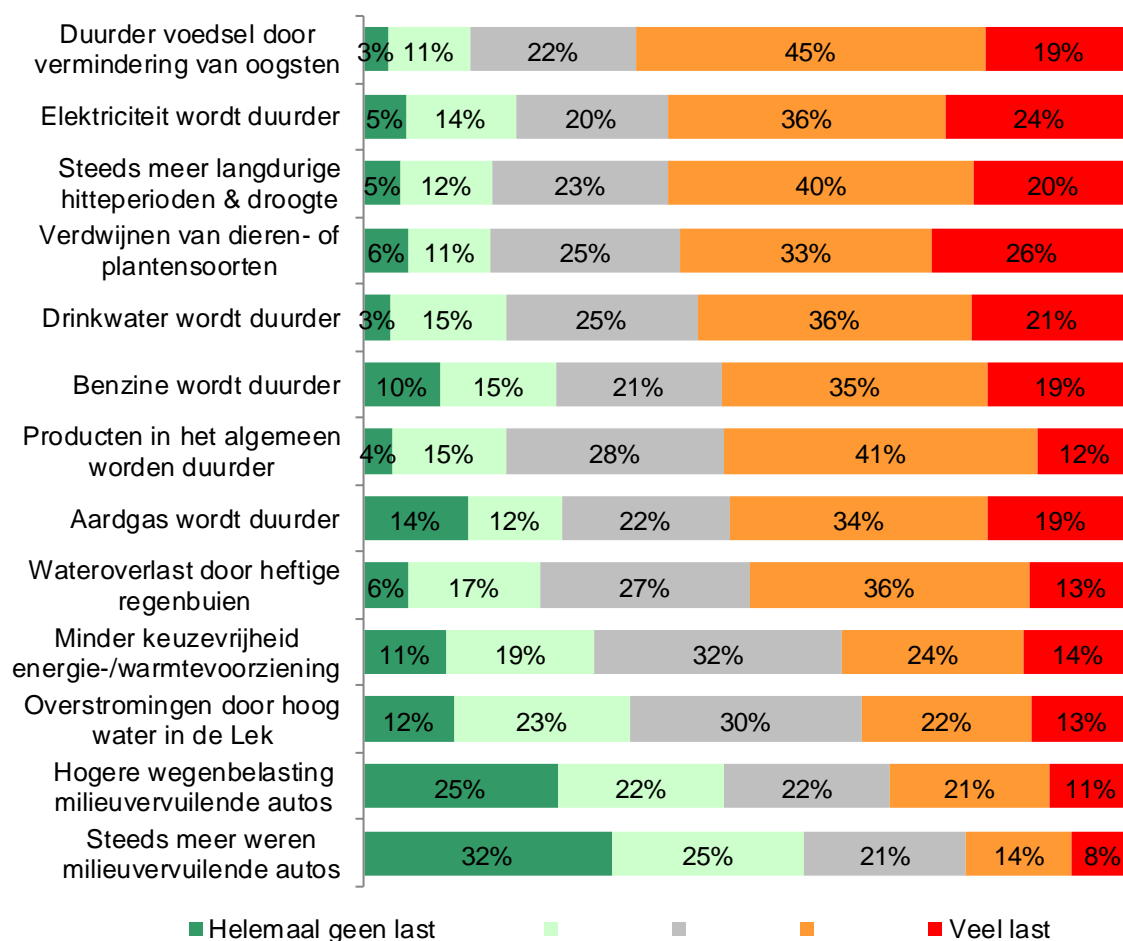

1.4 Persoonlijke consequenties van klimaatverandering

Houtenaren kunnen op verschillende manieren te maken krijgen met mogelijke effecten van klimaatverandering en maatregelen om deze effecten te beperken. Vrijwel alle Houtenaren (97%) verwachten dat zij hier op één of meerdere manieren zelf persoonlijk mee te maken gaan krijgen en last van zullen ondervinden. Zij verwachten vooral vaak dat prijzen van elektriciteit en voedsel gaan stijgen door klimaatverandering en maatregelen daartegen. Daarnaast denkt een meerderheid van de Houtenaren dat ook de prijzen van drinkwater, benzine, aardgas en producten in het algemeen zullen stijgen. Zes op de tien Houtenaren denken dat zij steeds vaker te maken krijgen met langdurige hitteperiodes en droogte en dat dieren- en plantensoorten zullen verdwijnen. De helft van de inwoners verwacht dat zij naast droogte te maken krijgen met wateroverlast door hevige regenbuien, al verwachten zij minder snel dat dit ook leidt tot overstromingen door hoog water in de Lek. Houtenaren maken zich de minste zorgen om hogere wegenbelasting en werende maatregelen voor milieuvervuilende auto's, mogelijk omdat zij zelf in schone auto's rijden (volgens hun eigen inschatting).

In hoeverre verwacht u dat u hier persoonlijk last van zal hebben?

Basis= Iedereen (n=921)

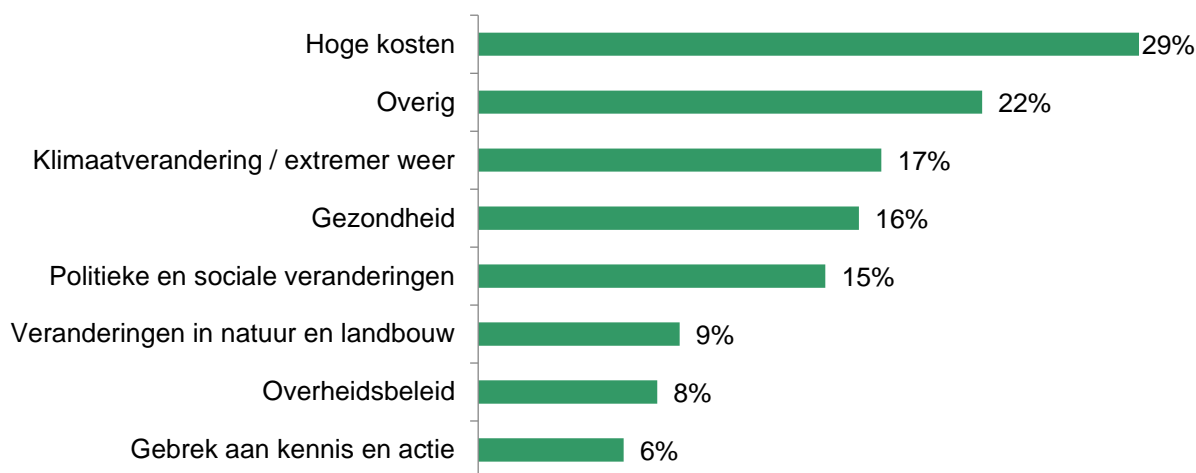

Ruim een vijfde (22%) van de inwoners verwacht nog andere mogelijke effecten van (maatregelen tegen) klimaatverandering waar zij persoonlijk last van kunnen krijgen. Zo zijn de kosten voor aanpassingen aan de woningen om gas en elektriciteitsverbruik terug te dringen voor veel mensen een grote opgave. Ook denken inwoners last te krijgen van extreem weer met stormschade en wateroverlast als gevolg, en van klimaatverandering met langere periodes van droogte, kou en/of hitte. Daarnaast verwacht men een toename in gezondheidsproblemen vanwege bijvoorbeeld een slechtere luchtkwaliteit of temperatuursverandering.

Politieke en sociale veranderingen worden ook genoemd, zoals klimaatvluchtelingen en maatschappelijke verharding. Het overheidsbeleid is ook een punt van zorg, van angst voor een gedwongen transitie tot een overheid die te weinig doet. Gebrek aan informatie of het moeten wachten op andere partijen (waaronder de overheid) tot deze in actie komen wordt door een klein deel als problematisch gezien.

Zijn er nog andere mogelijke effecten van klimaatverandering of maatregelen om deze effecten te beperken waar u persoonlijk last van verwacht te hebben?

Meerdere antwoorden mogelijk. Basis (n=207)

Politieke en sociale veranderingen

- 'Verharding in de maatschappij.'
- 'De gedwongen transitie door overheid en milieufanatici.'
- 'Klimaatvluchtelingen en de omvang van de aandacht hiervoor in de media. Vluchteling vind ik begrijpelijk, alle negatieve aandacht en behandeling van de mensen stoort ik me mateloos aan.'

Hoge Kosten

- 'Enorme kosten voor het aardgasvrij maken van onze woning, hoge kosten voor elektrische auto.'
- 'Verplicht verduurzamen van huis: ik weet niet of we dat kunnen betalen, hoewel ik wel gemotiveerd ben om erin te investeren.'

Klimaatverandering / Extremer weer

- 'Niet de moestuin kunnen sproeien, vanwege laag grondwater.'
- 'Koudere winters' en 'langdurige droogteperiodes'.
- 'Op vakantiebestemming kansen op bosbrand en overstromingen.'

Gezondheid

- 'Introductie van ziektes die wij hier normaal gesproken niet hadden.'
- 'Luchtkwaliteit neemt af wanneer we blijven uitstoten zoals we nu doen.'
- 'De extreme weersverschijnselen bezorgen mensen soms behoorlijke impact op gezondheid.'

2. Energie

2.1 Duurzame voorzieningen

Vrijwel alle Houtenaren hebben in en om hun woning maatregelen genomen om energie te besparen. Zo hebben negen op de tien inwoners (92%) dubbelglas in hun woning. Daarnaast heeft een meerderheid een energiezuinige ketel, waterbesparende kranen en isolatie van muren, dak en/of vloer.

Zonnepanelen komen minder vaak voor (33%), maar veel inwoners (31%) overwegen wel om deze aan te schaffen. Ook overwegen veel Houtenaren aanschaf van een warmtepomp, zonneboiler, thuisaccu of een oplaadpunt voor een elektrische auto. Andere duurzame voorzieningen zijn minder populair.

Eén op de tien Houtenaren heeft naast bovenstaande maatregelen nog andere duurzame voorzieningen getroffen, zoals spaar- of led-lampen. Bijna een kwart van de inwoners overweegt nog één of meer andere duurzame voorzieningen. Zo overwegen enkele Houtenaren de aanschaf van een elektrische auto of e-bike. Ook groene daken en/of muren zijn populair.

Andere energie maatregelen die Houtenaren overwegen

- 'Regenton, ledverlichting waar mogelijk, tijdschakelaar op de verwarming.'
- 'Reflectiemateriaal achter radiatoren.'
- '100% LED verlichting en A++ apparatuur.'
- 'Aanschaf E-Bike, daardoor minder auto gebruik.'

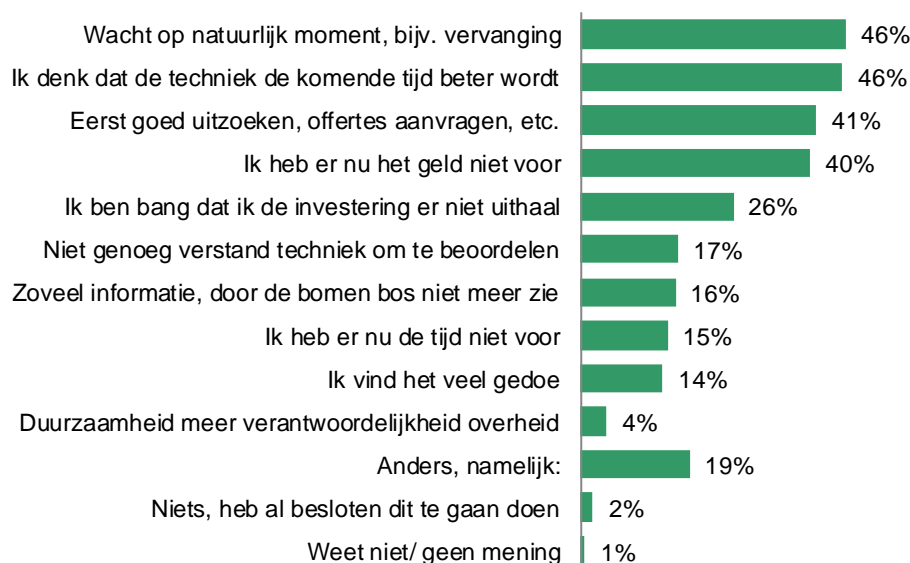
2.2 Drempels voor aanschaf energiebesparende voorzieningen

Twee derde van de Houtenaren (69%) overweegt op dit moment de aanschaf van één of meerdere duurzame voorzieningen. Er zijn verschillende redenen waarom zij nog niet tot aanschaf zijn overgegaan. Vaak wachten zij hiermee tot een natuurlijk moment, bijvoorbeeld wanneer een apparaat vervangen moet worden. Hierbij speelt voor velen ook mee dat zij verwachten dat de techniek de komende tijd nog beter wordt. Als zij al concreet tot aanschaf willen overgaan kost het nog tijd om alles goed uit te zoeken, offertes aan te vragen, enz. Een deel van de inwoners moet eerst sparen voordat zij de investering kunnen doen, waarbij zij soms twijfelen of ze de investering er wel uit zullen halen.

Drempels om maatregelen te treffen

Meerdere antwoorden mogelijk.

Basis = overweegt één of meerdere duurzame voorzieningen (n=634)

Andere drempels die Houtenaren ervaren zijn het (ontbreken van) overheidsbeleid en beperkingen van het huis. Daarnaast worden veel mensen tegengehouden doordat een andere partij die nodig is, (nog) niet mee wil of kan doen. Deze partijen zijn meestal een verhuurder of Vereniging van Eigenaren (VvE), maar een enkele keer ook de burens of de partner.

Overheidsbeleid

- 'Onzekerheid over regelgeving zoals de salderingsregeling.'
- 'Ik hoop / wacht af of de gemeente iets gezamenlijks gaat doen in onze wijk/straat.'

Beperkingen van het huis

- 'Wij hebben geen standaard huis, waardoor het kennelijk lastig is om e.e.a. te bevestigen.'
- 'Warmtepomp is geen optie bij ons. Het huis is niet geschikt hiervoor + nog veel te duur!'

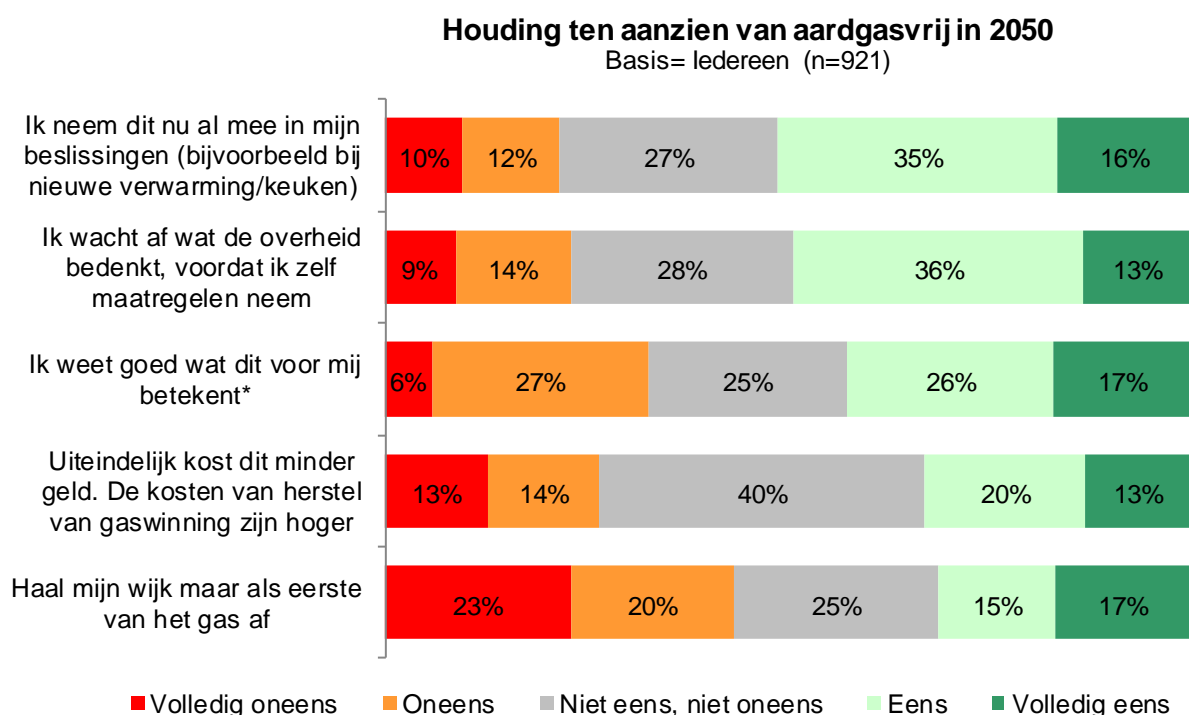
Afhankelijkheid van anderen

- 'Ik zit in een appartement en moet dus gezamenlijk maatregelen treffen. Geen draagkracht bij ouderen i.v.m. investeringen.'
- 'Het huis is niet van mij maar van Viveste. Ik zie het niet zitten te investeren in een huis dat niet van mij is, zonder dat Viveste daaraan meebetaalt. Dat willen ze niet.'

2.3 Houding ten aanzien van aardgasvrij

Nederland gaat van het aardgas af. In 2050 moeten alle woningen aardgasvrij zijn. Eén op de drie Houtenaren (33%) heeft nog geen goed beeld van wat dit voor hen betekent. Ook vinden inwoners het lastig in te schatten of deze maatregel uiteindelijk geld kost of oplevert: de groep die financieel voordeel verwacht (33%) is slechts iets groter dan de groep die denkt dat dit uiteindelijk meer geld kost (27%). Vier op de tien inwoners kunnen niet inschatten wat per saldo de financiële consequenties zijn.

De helft van de inwoners (51%) neemt dit wel al mee in hun beslissingen, wanneer zij nu bijvoorbeeld een nieuwe keuken of verwarming aanschaffen. Veel inwoners zijn echter nog afwachtend. De helft van de Houtenaren wacht liever af wat de overheid bedenkt, voordat zij zelf maatregelen nemen. Slechts een minderheid, drie van de tien inwoners (31%), zou het prima vinden als hun wijk als eerste van het gas af gaat. Deze Houtenaren hebben of overwogen al relatief vaak een warmtepomp (39% versus 24% van degenen die liever niet als eerste van het gas af gaan).

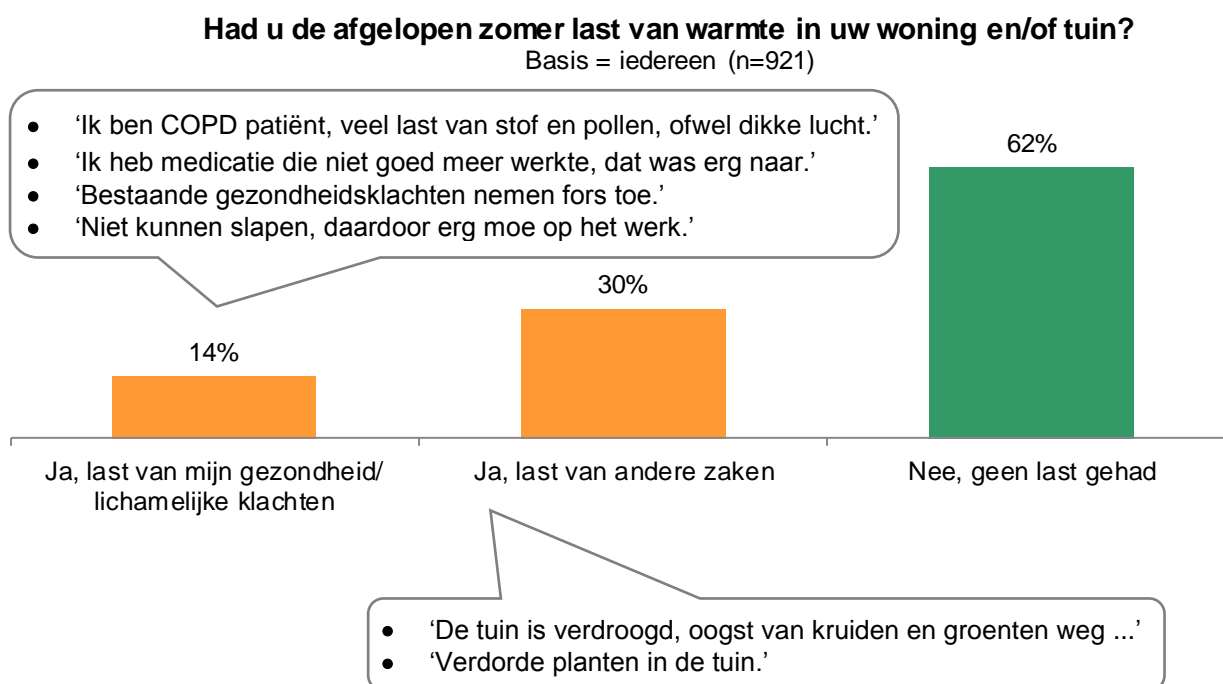

* Deze stelling was negatief geformuleerd: "Ik weet niet goed wat dit voor mij betekent". Ten behoeve van de vergelijkbaarheid zijn de scores omgerekend.

3. Aanpassing aan klimaatverandering

3.1 Warmteoverlast

De zomer van 2018 was één van de warmste en droogste zomers van de afgelopen 100 jaar¹. Ruim één op de drie Houtenaren (38%) had last van de warmte in hun woning en/of tuin. Eén op de zeven (14%) kreeg last van zijn/ haar gezondheid en/of kreeg lichamelijke klachten. Drie op de tien inwoners hadden (ook) op een andere manier last van de warmte. Zij geven vooral aan last te hebben gehad van een droge tuin. Dit resulteerde in (bijna) dode planten en/of extra moeten sproeien in de tuin.

3.2 Maatregelen tegen de warmte

Vrijwel alle Houtenaren (97%) hebben één of meerdere maatregelen genomen tegen de warmte in de woning en/of om het huis. Mogelijk hadden zij dankzij deze maatregelen minder last van de warmte.

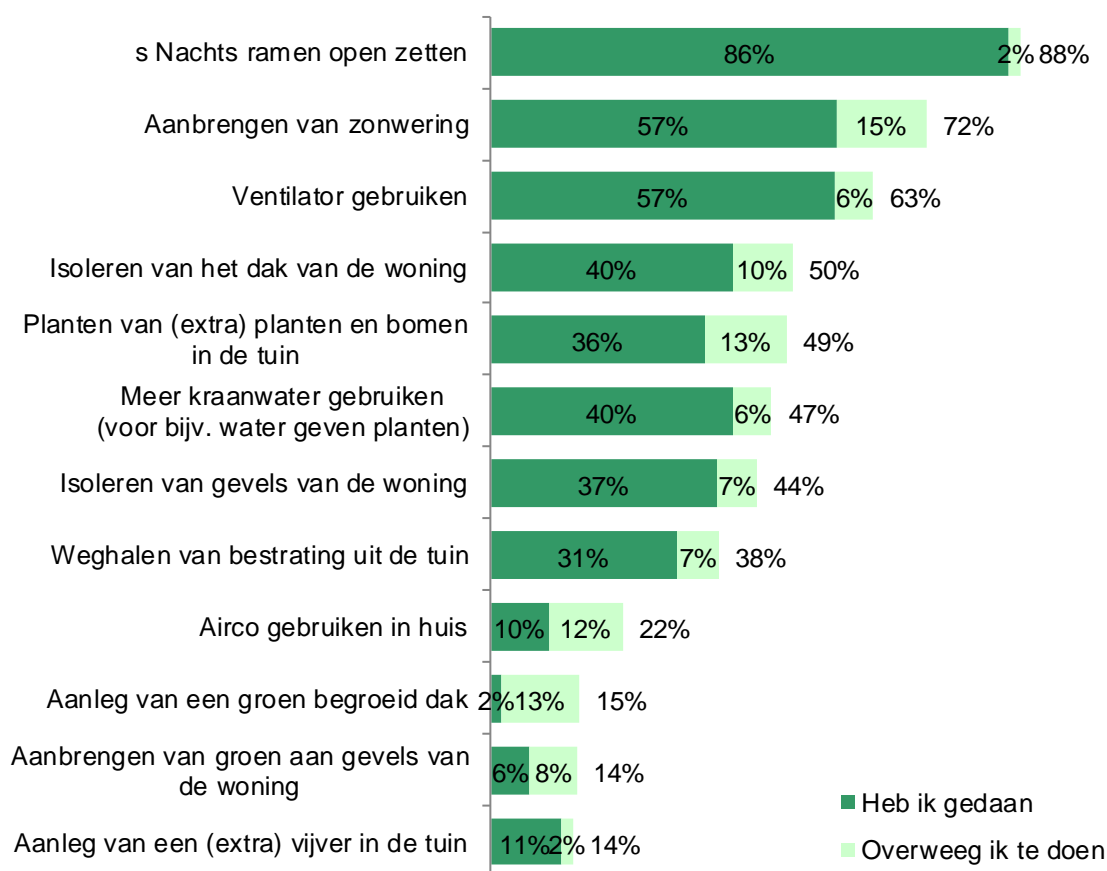
De meest genomen maatregelen om warmte te voorkomen zijn vrij laagdrempelig: de meeste Houtenaren hebben 's nachts de ramen open gezet (86%). Daarnaast hebben veel Houtenaren (57%) zonwering of een ventilator in hun woning. Toch hebben ook veel Houtenaren meer ingrijpende maatregelen genomen, al zal dit niet altijd primair warmtewerend bedoeld zijn. Circa vier op de tien Houtenaren hebben het dak en/of de gevel van hun woning geïsoleerd. In de tuin zijn het planten van (extra) planten en bomen (36%) en het weghalen van bestrating (31%) de meest voorkomende maatregelen.

Houtenaren die nog maatregelen overwegen denken ook vaak aan zonwering (15%), extra planten in de tuin (13%) en isolatie van het dak (10%). Maar ook airco (12%) en een groen begroeid dak (13%) worden relatief vaak overwogen, hoewel deze in de praktijk minder vaak voorkomen.

¹ <https://www.knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/warmste-zomer-in-drie-eeuwen>

Maatregelen tegen de warmte in de woning en/of om het huis

Basis= Iedereen (n=921)

Eén op de zeven Houtenaren (14%) benoemt aanvullend nog andere maatregelen die zij tegen de warmte hebben ondernomen. Enkele voorbeelden hiervan zijn: het zuiniger met water omgaan, meer water drinken, koele kleding dragen en het rustiger aan doen. Vijf procent overweegt voor de toekomst andere aanvullende maatregelen (nog niet gerealiseerd), zoals meer schaduw in de tuin creëren en meer wateropslag realiseren.

3.3 Drempels om maatregelen te nemen tegen de warmte

Meer dan de helft van de Houtenaren (57%) overweegt één of meerdere (aanvullende) maatregelen tegen de warmte. Er zijn verschillende redenen waarom zij deze maatregelen nu nog niet getroffen hebben. De belangrijkste reden is dat zij zich eerst goed willen oriënteren op de mogelijkheden, offertes willen aanvragen, enz. De kosten van de maatregelen vormen daarnaast een belangrijke drempel: inwoners hebben het geld voor de investering vaak niet beschikbaar of vinden het (te) duur. In wat mindere mate zijn ook de tijdsinvestering en de rompslomp rondom de maatregelen redenen om er nog niet aan te beginnen. Ook kan niet iedereen goed beoordelen wat voor hen de juiste keuze is, waarbij men soms door de overvloed aan informatie door de bomen het bos niet meer ziet.

Andere opgegeven redenen zijn het benodigde overleg met andere partijen zoals de verhuurder of de Vereniging van Eigenaren (VvE). Een deel van de Houtenaren vindt extra maatregelen tenslotte niet nodig omdat deze warmte niet vaak voorkomt, of omdat met de klachten prima te leven is.

Drempels om maatregelen te treffen

Meerdere antwoorden mogelijk.

Basis = overweegt één of meerdere maatregelen tegen warmte (n=525)

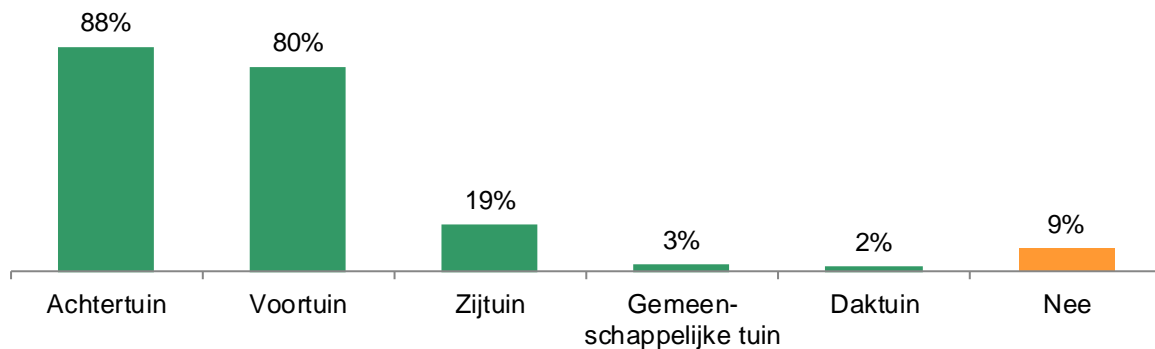

3.4 Groene tuin

Een groot deel van de Houtenaren (93%) heeft een tuin bij de woning. Veelal (79%) betreft dit zowel een voortuin als een achtertuin. Eén op de vijf inwoners heeft een zijtuin, meestal in combinatie met een voor- en of achtertuin. Enkele inwoners hebben (daarnaast) een gemeenschappelijke tuin of daktuin.

Aanwezigheid tuin

Basis = iedereen (n=921)

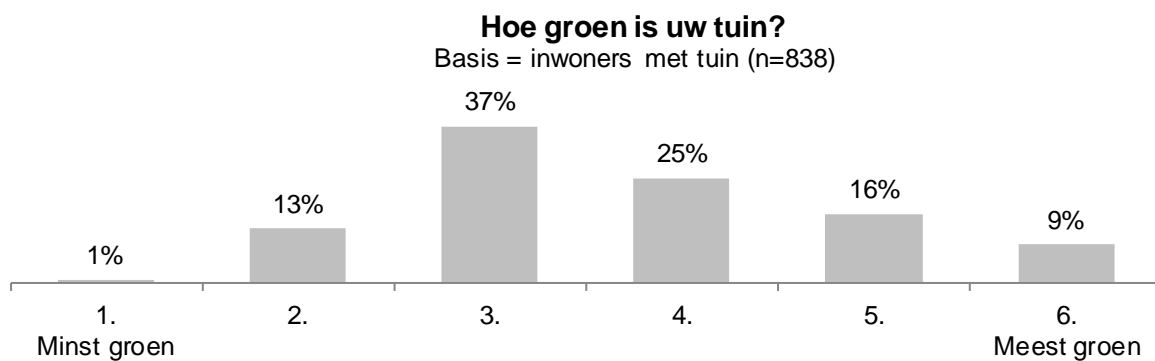
De tuinen verschillen in de mate van hoe groen zij zijn. Hierbij maken we onderscheid in de volgende soorten tuinen:

1. Bijna geheel ondoorlatend betegeld, bij een flinke regenbui wordt er geen water vastgehouden in de bodem, geen beplanting en weinig/geen biodiversiteit.
2. Grotendeels betegeld. Een paar struikjes groen geeft een beetje biodiversiteit, maar nog steeds stroomt veel regenwater weg.
3. In deze tuin zijn al wat meer wateropvangmogelijkheden: een gazon, een regenton, een paadje met waterdoorlatende bestrating. De groene beplanting zorgt voor wat meer biodiversiteit.
4. De heg rondom i.p.v. een schutting zorgt voor meer groen en meer biodiversiteit. Meer waterdoorlatende bestrating en een vijvertje zorgen ervoor dat er meer water kan worden vastgehouden.

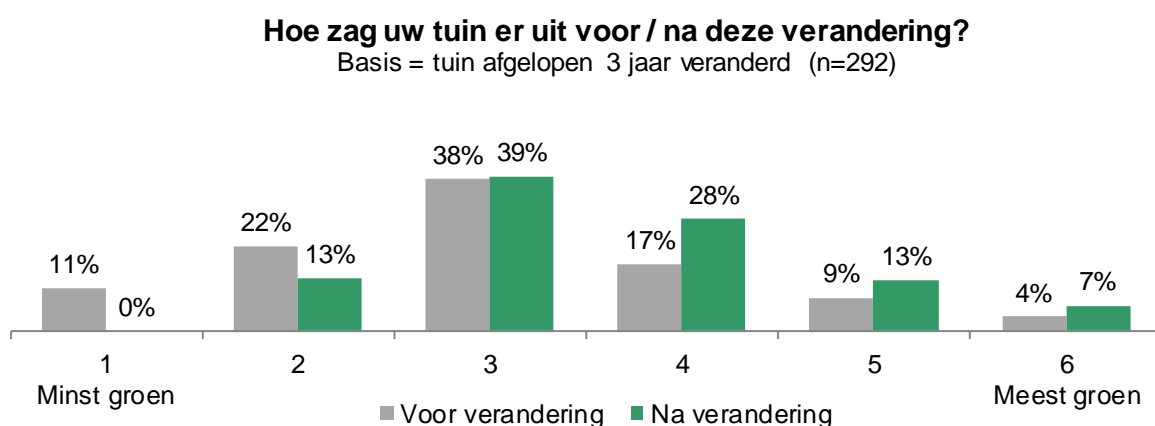
5. Een grotere vijver, nog meer beplanting, en groen tussen de tegels: hier kan al heel wat water in de grond zakken, en de biodiversiteit is gevarieerd.
6. Een houten vlonder i.p.v. een stenen terras, waterdoorlatende tegels, een schuur met een groen dak, veel planten, een grote vijver: het overtollige regenwater kan bijna geheel vastgehouden worden. Veel groen en een grote vijver: een (zeer) gevarieerde biodiversiteit.

De meeste tuinen in Houten (62%) zijn gemiddeld groen (categorie 3 en 4) en kennen een combinatie van tegels en gazon, met groene beplanting en soms een vijvertje. Een kwart (25%) van de tuinen is nog groener en heeft meer gazon en groene borders dan tegels, met een grotere vijver (categorie 5 en 6). Daarentegen is één op de zeven tuinen overwegend betegeld, waarbij meestal wel nog een paar struikjes groen aanwezig zijn (categorie 1 en 2).

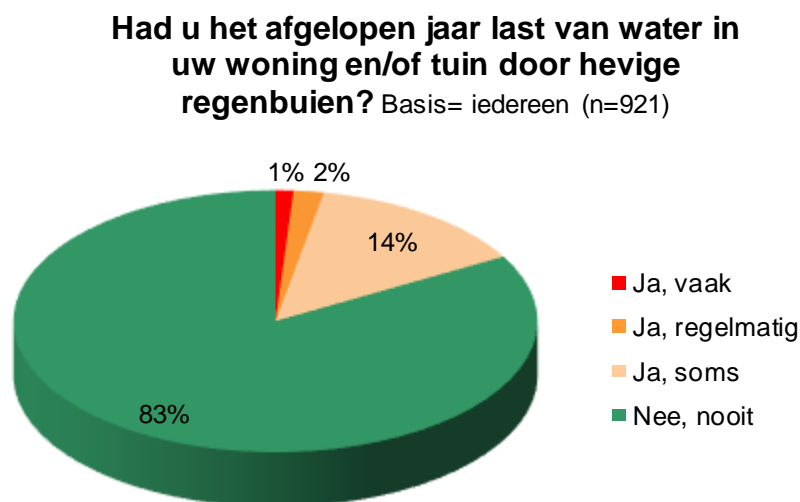

Eén op de drie tuinbezitters (35%) heeft in de afgelopen drie jaar de inrichting van zijn tuin veranderd. In de helft van de gevallen (49%) werd de tuin groener door de verandering. Vier op de tien tuinen (39%) waren na de verandering net zo groen als daarvoor, terwijl een klein deel van de tuinen (12%) juist minder groen werd. Voor tenminste de afgelopen jaren gaat dit dus in tegen de (landelijke) trend van juist steeds minder groen en meer tegels in tuinen vanaf de jaren 90. Een mogelijke verklaring is een toegenomen bewustzijn van de inwoners.

3.5 Wateroverlast

Eén op de zes inwoners (17%) . De meesten van hen hadden hier slechts een enkele keer mee te maken (14%), een klein aandeel (3%) had hier regelmatig of zelfs vaak last van. Inwoners hadden vooral last van water dat in de tuin en/of in de openbare ruimte bleef staan en van opborrelend water in de wc of de keuken. Enkele Houtenaren geven specifiek aan last te hebben gehad van lekkages in huis en slecht gelegde bestrating waardoor water bleef staan.

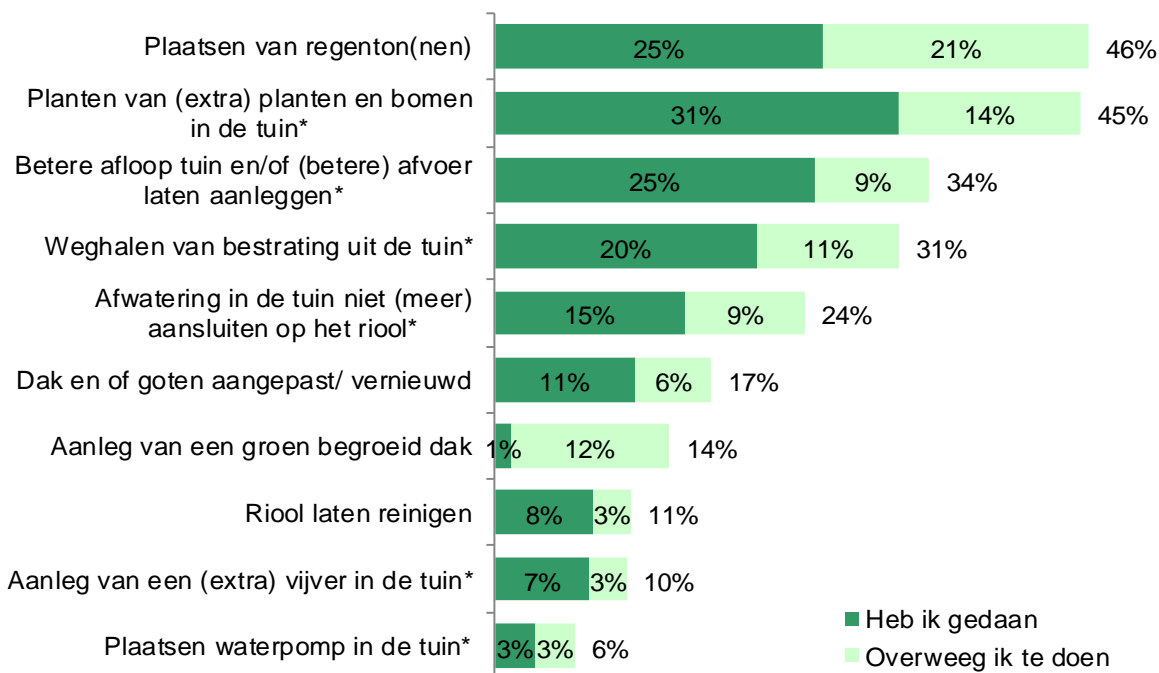
Overlast

- 'Extra water in het gangetje achter de tuinen (brandgang) en overlopende putten.'
- 'Toilet liep vol met water/spoelde niet meer door.'
- 'Lekkage binnen en buiten door afvoer die de hoeveelheid water niet aankon.'
- 'Water op gazon en terras.'

Zes op de tien Houtenaren (60%) hebben maatregelen getroffen om eventuele wateroverlast tegen te gaan, al zijn deze maatregelen niet altijd primair gericht op (alleen) wateroverlast. Er kunnen ook andere motieven meespelen, zoals het verfraaien van de tuin. De meest genomen maatregel is het planten van (extra) planten en bomen in de tuin. Een deel van hen heeft daarvoor bestrating uit de tuin weg gehaald. Daarnaast hebben meerdere Houtenaren een regenton geplaatst, de afloop/afvoer in de tuin verbeterd of deze niet meer aangesloten op het riool.

Maatregelen tegen wateroverlast in de woning en/of om het huis

Basis= iedereen (n=921) / *tuinbezitters (n=838)

Bijna de helft van de Houtenaren (45%) overweegt (aanvullende) maatregelen tegen wateroverlast in de woning en/of in de tuin. Zij denken daarbij het vaakst aan het plaatsen van regentonnen (21%), maar ook extra beplanting (14%) en minder bestrating (11%) worden regelmatig overwogen. Opvallend is dat groen begroeide daken nu nog nauwelijks voorkomen, maar één op de acht inwoners (12%) overweegt dit wel.

Enkele Houtenaren (3%) hebben nog andere ideeën om wateroverlast te voorkomen. Zij noemen onder meer samen met de Vereniging van Eigenaren (VvE) wateroverlast aanpakken.

Houtenaren die nog voornemens zijn om bepaalde maatregelen te nemen, noemen verschillende redenen waarom zij dit nog niet gedaan hebben. De belangrijkste reden is dat zij eerst één en ander goed willen uitzoeken, offertes aanvragen, etc. Een deel van hen stelt de maatregelen bewust uit, omdat zij er op dit moment niet voldoende geld of tijd voor hebben. Anderen zien praktische drempels zoals de rompslomp en de hoge investering die het met zich mee brengt. Daarbij hebben ze zelf vaak onvoldoende kennis om een goede keuze te kunnen maken, terwijl de hoeveelheid informatie zo groot is dat ze door de bomen het bos niet meer zien.

Drempels om maatregelen te treffen

Meerdere antwoorden mogelijk.

Basis = overweegt één of meerdere maatregelen tegen wateroverlast (n=422)

Overige redenen om maatregelen tegen overlast (nog) niet te treffen zijn onder andere de geringe wateroverlast die wordt ervaren, de benodigde afstemming met de VvE, buren of verhuurder en ruimtegebrek in de tuin.

Afstemming

- 'Natuurlijk moment kiezen i.s.m. buren. (Tuinaanleg).'
- 'Wij hebben toestemming nodig van de verhuurder.'

Ruimtegebrek

- 'Ruimtegebrek; minder stenen is strijdig met andere gebruiksfuncties.'
- 'Tuin is erg klein. Weinig ruimte voor een regenton.'

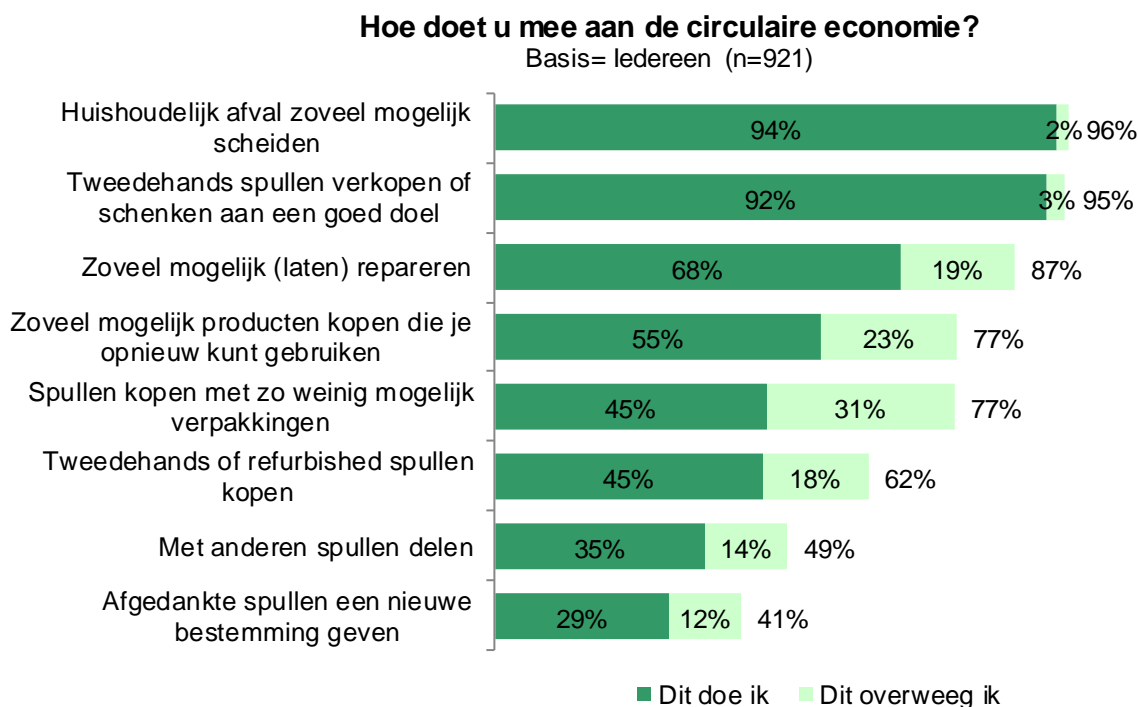
4. Circulaire economie

Alles dat wij mensen doen, draait op de grondstoffen die de aarde ons geeft. Die grondstoffen gebruiken we alsof ze onuitputbaar zijn. Maar dat zijn ze niet. En het afval dat we produceren belast het milieu. Daarom werkt Nederland aan een circulaire economie. In deze circulaire economie verdwijnt het afval zoals we dat nu kennen. Afval is dé nieuwe grondstof. Zo maken we de cirkel rond.

Inwoners van Houten nemen op verschillende manieren deel aan de circulaire economie. Zoals we eerder al zagen scheiden vrijwel alle inwoners hun afval. Ook het recyclen van tweedehands spullen door ze te verkopen of aan een goed doel te schenken is wijd verbreid. Twee derde van de Houtenaren probeert daarnaast spullen zo veel mogelijk te (laten) repareren en iets meer dan de helft van de inwoners koopt zo veel mogelijk producten die je opnieuw kunt gebruiken.

Minder dan helft van de inwoners let bij de aankoop van spullen op de hoeveelheid verpakkingsmateriaal. Bijna één op de drie inwoners overweegt wel om hier voortaan beter op te letten. Ook overweegt ongeveer één op de vijf inwoners om zoveel mogelijk herbruikbare producten te kopen, meer spullen te (laten) repareren of tweedehands of refurbished producten te kopen.

Het delen van spullen met anderen of een nieuwe bestemming vinden voor afgedankte spullen is wat minder gebruikelijk en Houtenaren overwegen dit ook nog niet zo vaak.

Eén op de zes inwoners (17%) neemt nog op een andere manier deel aan de circulaire economie. Zij zijn bijvoorbeeld selectief in het kopen van hun spullen en gaan hier zuinig mee om. Een klein deel praat over de circulaire economie met anderen of is hierin actief op hun (vrijwilligers)werk.

(Vrijwilligers)werk

- 'Vrijwilliger repair cafe'
- 'Ik zit in diverse netwerken van de circulaire economie.'

Selectief kopen

- 'Alleen kopen als je iets echt nodig hebt. Zo weinig mogelijk weg gooien.'
- 'Producten kopen die lang meegaan en functioneel blijven'
- 'Minder spullen kopen. Veel is niet echt nodig.'

Een kwart van de inwoners (27%) heeft suggesties hoe zij geholpen kunnen worden om meer aan de circulaire economie bij te dragen. Zij denken hierbij aan betere facilitering m.b.t. afvalscheiding en hergebruik, meer kennis, tips en voorlichting over circulaire economie, minder verpakkingsmateriaal, een plek online/offline om alle aangeboden en gezochte producten samen te brengen en meer en betere kringloopwinkels. Eén op de acht inwoners (13%) geeft aan geen belangstelling te hebben om een bijdrage te leveren aan de circulaire economie.

Hergebruik

- Toestemming om op de gemeentewerf goede spullen uit de afval te halen en zelf te hergebruiken of naar kringloop te brengen. Er ligt bijna altijd bruikbaar afval en het wordt ook heel slecht gescheiden. Zoals ijzer of plastic bij het hout, etc. Ook onderdelen zouden heel netjes gedemonteerd en goed hergebruikt kunnen worden voor bijvoorbeeld het repaircafé.'

Afval

- 'Meer ophaalpunten of inleverpunten voor alle soorten afval. Bijv: bij mij is enkel een restafval bak. Plaats daar ook papier / plastic / groen, dan ga ik scheiden :)'
- 'Er moet in de supermarkt minder verpakkingsmateriaal om groente en fruit zitten. Bij de groenteboer blijft alles ook gewoon vers zonder plastic, maar vanwege mijn werktijden moet ik wel naar de supermarkt.'

Circulaire hub

- 'Een lokale (online?) plek (dus niet nationaal) waar per thema bij gehouden wordt wie wat wil delen, kwijt wil of nodig heeft die ook heel goed bekend gemaakt wordt bij de burgers. Niet gerund door een of andere multinational, maar door vrijwilligers of gemeente.'
- 'Een recycle warenhuis realiseren waarin alles samenkomt.... zeg maar een soort van recycle Ikea (maar dan geen Ikea), waar tweedehands gekocht kan worden en ingenomen, waar een schoenmaker, een kledingreparatie, een repair plek, etc is. In Zweden bestaat dit concept al. Het zou leuk zijn om zoiets ook in Houten te realiseren. Verder, bij elke inrikker in de wijk een punt waar de pakketbezorgers hun pakjes kunnen achterlaten (zodat men zelf daar z'n spullen kan ophalen) want al dat aan huis afleveren kost veel energie en is vervuilend.'

Tips, kennis en voorlichting

- 'Meer voorlichting op dit gebied en de visualisatie ervan middels voorbeelden die de mensen aanspreekt.'
- 'Informatie, tips wat een huishouden kan doen om hier (nog) meer aan bij te dragen. bijvoorbeeld op de website van de gemeente Houten.'

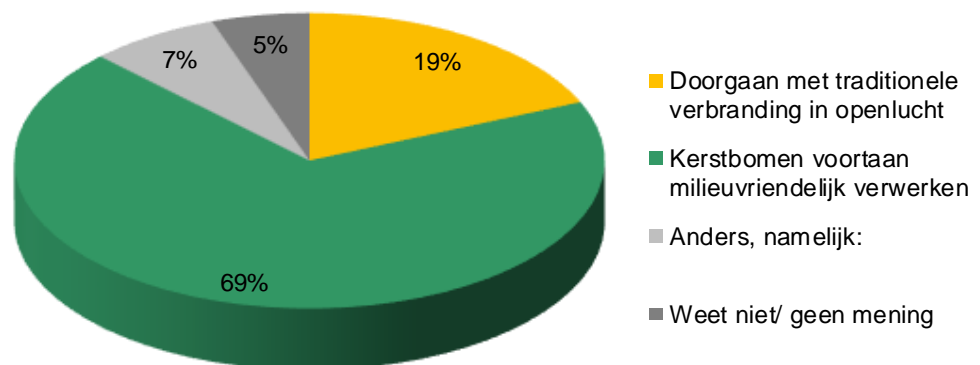
5. Kerstboomverbranding

Houten is één van de weinige gemeenten waar nog traditionele kerstbomenverbrandingen in de open lucht plaatsvinden. Bij de verbranding komen echter milieuschadelijke stoffen vrij. Er zijn milieuvriendelijkere alternatieven. Bijvoorbeeld de bomen versnipperen en composteren of gebruiken als bodembedekking. Of de bomen gebruiken als brandstof voor een biomassacentrale. Dan wordt er groene energie van gemaakt.

Twee derde van de Houtenaren geeft er desgevraagd de voorkeur aan om kerstbomen voortaan milieuvriendelijk te verwerken. Eén op de vijf hecht echter aan de traditie van verbranding in de open lucht en wil deze werkwijze ook in de toekomst graag handhaven in Houten.

Hoe zou u in de toekomst de kerstbomen willen laten verwerken in Houten?

Basis= iedereen (n=921)

Een klein deel van de inwoners (7%) heeft zelf nog andere suggesties hoe de kerstbomen verwerkt kunnen worden. Zij denken onder andere aan het helemaal niet kappen van kerstbomen. Ook een combinatie van een traditionele kerstbomenverbranding met een milieuvriendelijk alternatief, zoals bijvoorbeeld een kerstboom herplanten wordt genoemd. Een aantal respondenten geeft aan dat de impact van bijvoorbeeld vuurwerk en houtkachels groter is en dat de overheid zich daarop moet richten i.p.v. de kerstboomverbranding.

Alternatieven kerstboomverbranding

- 'Geen kerstboom. Dit voelt nou echt als verspilling. Of een statiegeld boom. Terugplaatsen en uiteindelijk oogsten voor houtgebruik.'
- 'Probeer de traditionele verbranding te beperken en moedig milieuvriendelijke alternatieven aan.'
- 'Planten en jaar er op weer afhalen voor gebruik'
- 'Milieuvriendelijk is prima, maar maak daar dan iets van een mooie traditie van met een leuk evenement.'

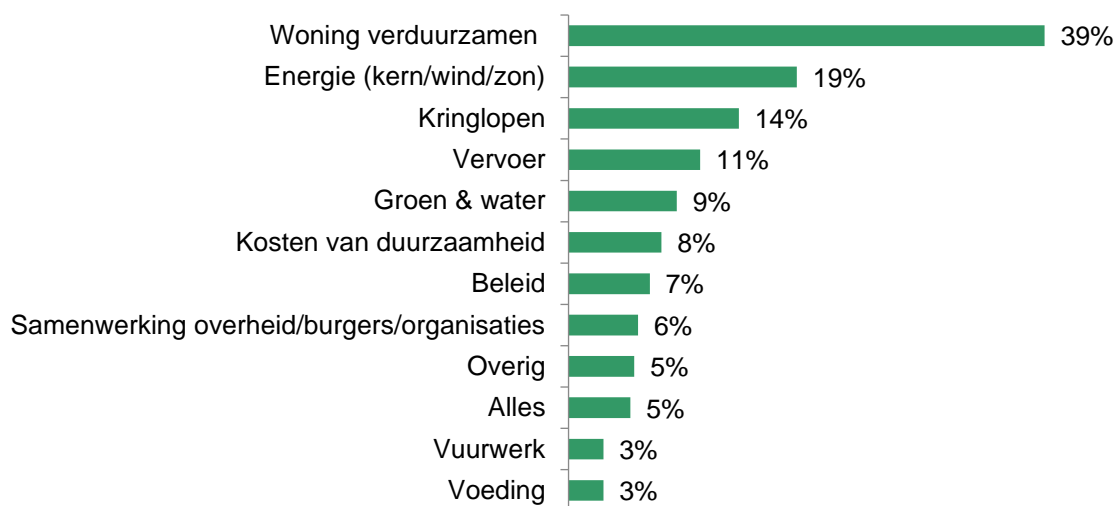
6. Informatiebehoefte duurzame onderwerpen

Duurzaamheid wordt de komende jaren steeds belangrijker in de samenleving. Eén op de drie Houtenaren kan dan ook één of meerdere onderwerpen noemen waar zij meer over zouden willen weten.

Het meest genoemd is dat inwoners meer informatie willen over hoe ze hun woning kunnen verduurzamen, zoals betere isolatie en inzicht in hun energieverbruik. Of zij willen weten hoe ze hun woning energieneutraal of aardgasvrij kunnen maken. Daarnaast zijn Houtenaren geïnteresseerd in zonnepanelen. Ook leeft het voorkomen en recyclen van afval, voornamelijk plastic onder Houtenaren. Andere onderwerpen waar Houtenaren meer over zouden willen weten, zijn elektrisch rijden (auto en fiets), rijden op waterstof en regenwater afkoppelen van het riool. Belangrijk zijn ook de kosten die alle maatregelen met zich mee gaan brengen en op welke manier die door de overheid bij de burger worden neergelegd.

Over welk duurzaam onderwerp zou u meer willen weten?

Meerdere antwoorden mogelijk. Basis (n=312)

Eén op de zes Houtenaren (17%) heeft geen behoefte aan nadere informatie over duurzame onderwerpen. Mogelijk hebben zij geen interesse in duurzaamheid, maar het is ook mogelijk dat zij al goed op de hoogte zijn van de verschillende onderwerpen. Bijna de helft (47%) van de inwoners kan niet direct een onderwerp aangeven waar zij meer over zouden willen weten en heeft “weet niet” geantwoord.

Woning verduurzamen

- 'Het verwarmen van het huis, welke alternatieven zijn er? Ik was laatst bij iemand met een pellet kachel, en ik ken iemand met een aardwarmte cv. Wat is toepasbaar voor een appartementen complex? En zijn er subsidies?'
- 'Je huis van het aardgas af halen: problemen die je daar bij tegenkomt en oplossingen er voor. Wat moet je echt individueel regelen en wat kan collectief? Hoe houd je de kosten behapbaar?!'

Vervoer

- 'Benzinescooters en bromfietsen uit Houten weren.'
- 'Cradle to cradle, auto's op waterstof.'

Kringlopen

- 'De wegwerpmaatschappij proberen te keren.'
- 'Hergebruik van apparaten.'

Samenwerking

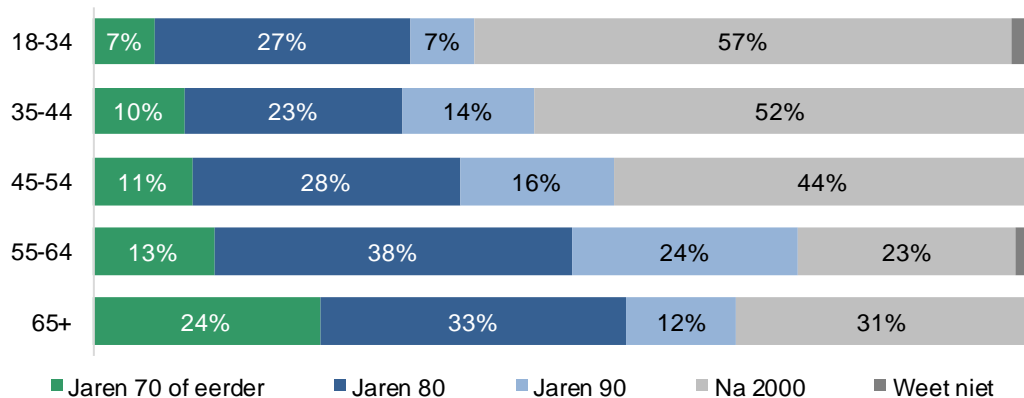
- 'Informatie over de transitie gas --> duurzame energie, en hoe de gemeente dat samen met ons wil gaan aanpakken.'
- 'Wijkgerichte en gezamenlijke initiatieven om het huis beter te isoleren en om van het gas af te gaan'
- 'Wat wij als burgers op buurtniveau samen zouden kunnen doen? Organiseren bijeenkomsten over aanpassen en beheer eigen omgeving en shared economy.'

7. Verschillen op basis van leeftijd

In dit hoofdstuk bekijken we in hoeverre de houding en het gedrag ten aanzien van duurzaamheid verschilt op basis van leeftijd. De leeftijdsgroep 18-34 jaar is echter klein wat omvang betreft (41 respondenten). De uitkomsten van deze doelgroep kunnen daarom minder representatief zijn en moeten daarom vooral kwalitatief worden geduid.

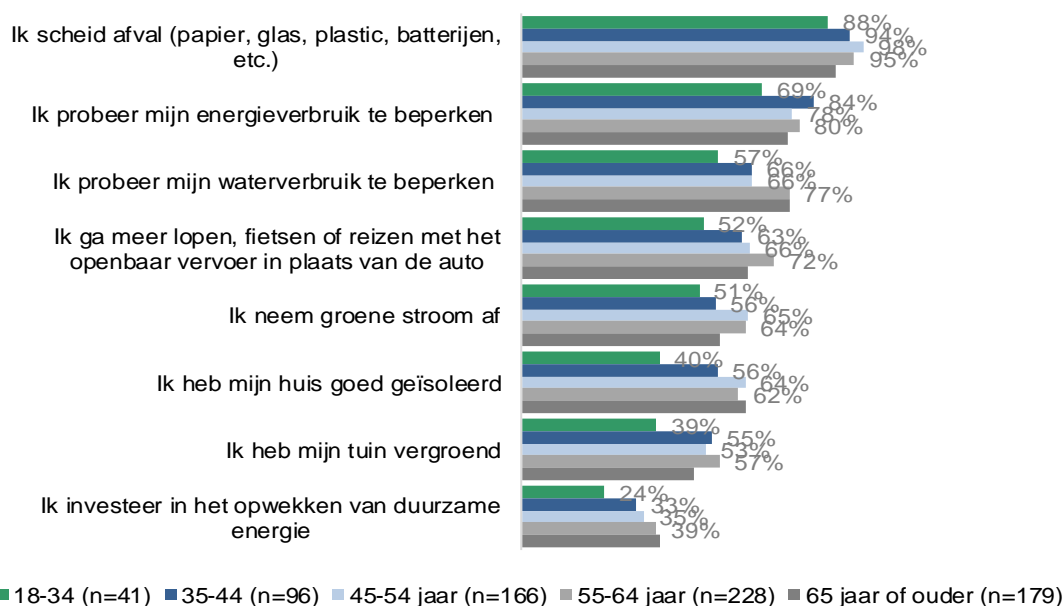
Overall is er geen verschil in de mate waarin inwoners zichzelf milieubewust vinden op basis van leeftijd. Toch lijken Houtenaren in de leeftijd van 45-64 jaar het meest actief bezig te zijn met milieu en duurzaamheid. Jongere inwoners (vooral 18-34 jarigen) zijn minder bezig met maatregelen en oudere inwoners kijken (logischerwijs) wat minder vooruit als het om klimaatverandering gaat. Hierbij speelt waarschijnlijk mee dat jongere Houtenaren (jonger dan 45) vaker in een woning wonen die gebouwd is in 2000 of later. Daarnaast is de kans groter dat naarmate inwoners jonger zijn, zij geen eigenaar van dit huis zijn. Dit maakt het voor hen minder noodzakelijk om zelf nog aanvullende maatregelen te treffen. Oudere inwoners (65+) hebben relatief vaker een woning die gebouwd is in de jaren '80, '70 of eerder.

Wat is het bouwjaar van uw woning?

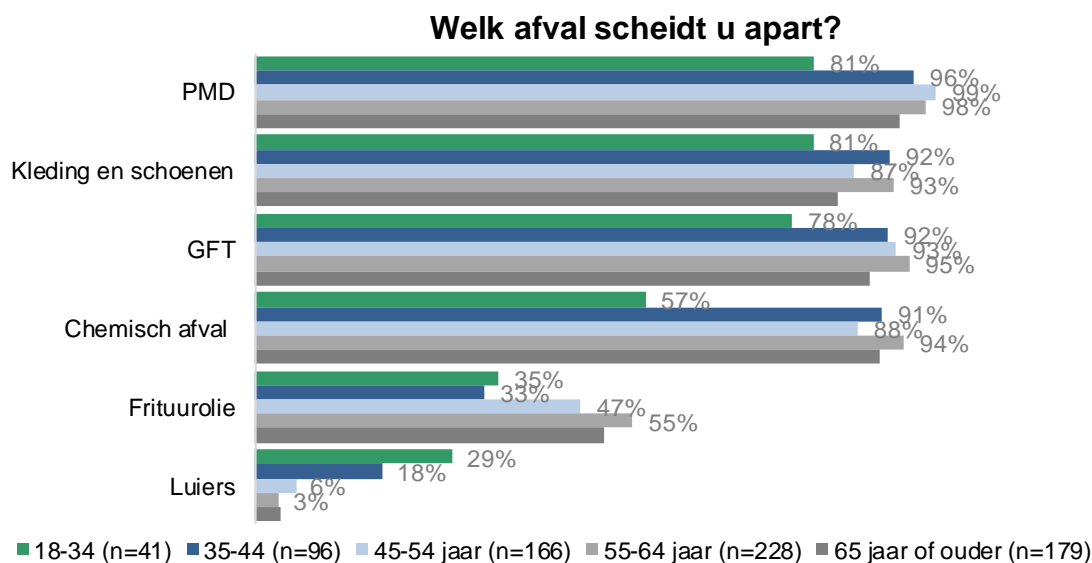

18-34 jarigen zijn op verschillende punten wat minder bezig met duurzaamheid dan oudere inwoners: zij letten onder meer minder op hun waterverbruik, laten de auto minder vaak bewust staan en hebben minder vaak gekozen voor groene stroom of isolatie.

Op welke manier(en) bent u zelf bezig met maatregelen die goed zijn voor het milieu of duurzaamheid?

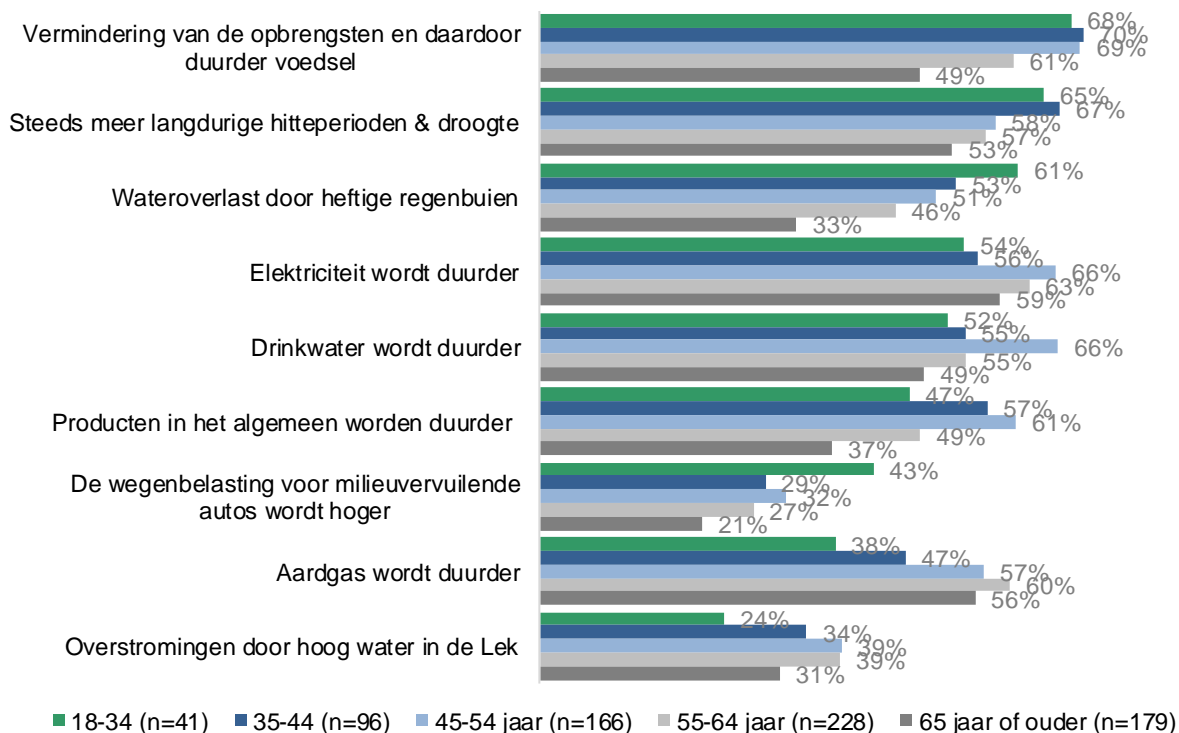

Houtenaren jonger dan 34 zijn ook iets minder gedreven bij het scheiden van hun afval (luiers uitgezonderd). Inwoners van 44 jaar en jonger leveren minder vaak frituurolie gescheiden in.

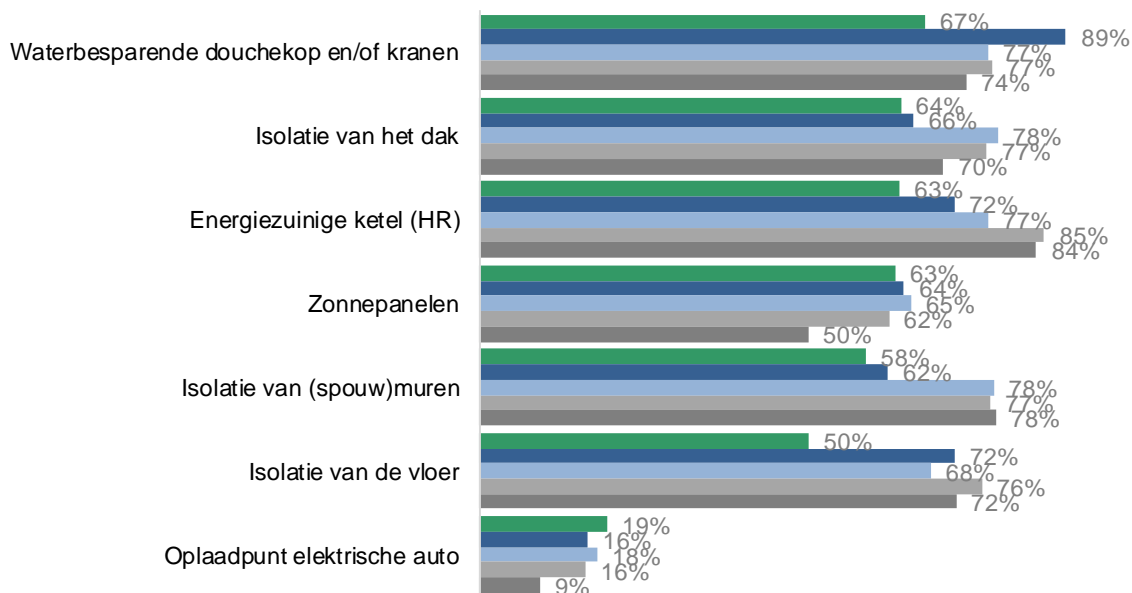
Kijkend naar de mogelijke gevolgen van klimaatverandering zien we dat inwoners van 65 jaar of ouder, zich over het algemeen wat minder zorgen lijken te maken. Mogelijk verwachten zij dat veel effecten pas op langere termijn gaan spelen, zodat zij er niet of nauwelijks mee te maken krijgen. Houtenaren in de leeftijdscategorie 45-54 jaar zijn het meest bezorgd over het stijgen van prijzen van o.a. elektriciteit en drinkwater. Houtenaren jonger dan 34 jaar denken later last te gaan krijgen van wateroverlast door heftige regenbuien en hoge wegebelasting voor vervuilende auto's. Zij denken echter minder vaak last te hebben van duurder aardgas en overstromingen door hoog water in de Lek.

In hoeverre verwacht u hier persoonlijk last van te hebben?

Houtenaren tussen de 35 en 64 jaar zijn het meest geïnteresseerd in duurzame voorzieningen in hun tuin en of woning. Jongere Houtenaren, van 34 jaar of jonger, overwegen of hebben minder vaak isolatie van vloer of muren, een HR ketel of waterbesparende kranen. Dit is ook de leeftijdsgroep die het minst vaak aangeeft dat zij hun huis goed geïsoleerd hebben. Oudere inwoners (65+) hebben of overwegen minder vaak zonnepanelen of een laadpunt voor een elektrische auto.

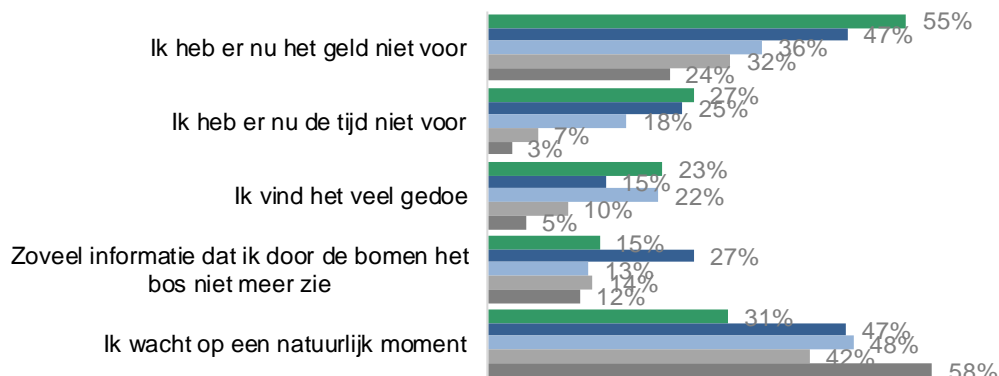
Heeft u in/bij uw woning (inclusief tuin) de volgende duurzame voorzieningen of overweegt u deze? % heeft / overweegt

■ 18-34 (n=41) ■ 35-44 (n=96) ■ 45-54 jaar (n=166) ■ 55-64 jaar (n=228) ■ 65 jaar of ouder (n=179)

Jonge Houtenaren (tot 45 jaar) geven vaker aan dat zij de maatregelen voor duurzame voorzieningen nu niet treffen omdat zij er het geld en/of de tijd niet hebben. 35-44 jarigen zien vaak door de bomen het bos niet meer. Naarmate de leeftijd toeneemt zijn inwoners meer geneigd om maatregelen te nemen op een natuurlijk moment, bijvoorbeeld wanneer een apparaat vervangen moet worden.

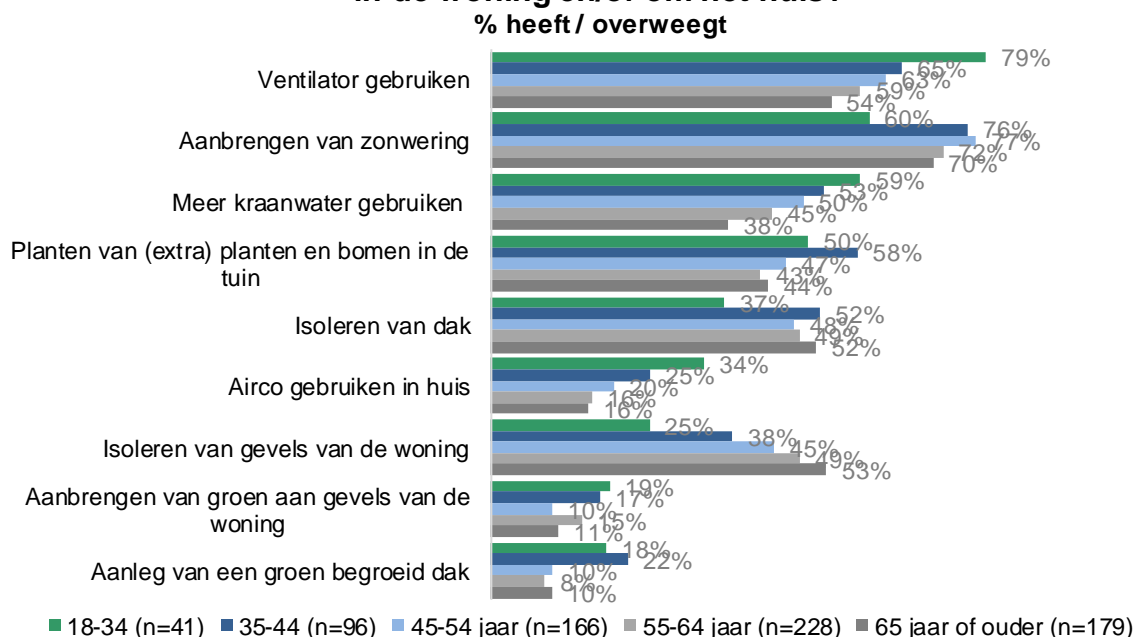
Wat houdt u op dit moment mogelijk tegen om deze maatregel(en) voor duurzame voorzieningen te treffen?

■ 18-34 (n=28) ■ 35-44 (n=68) ■ 45-54 jaar (n=108) ■ 55-64 jaar (n=153) ■ 65 jaar of ouder (n=92)

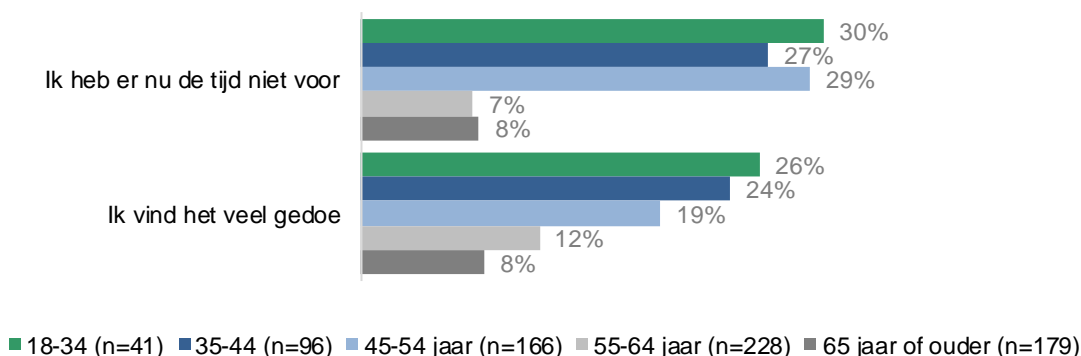
Inwoners jonger dan 34 jaar nemen of overwegen relatief vaak eenvoudige maatregelen tegen de warmte in of om hun woning, zoals een ventilator, airco of meer kraanwater gebruiken. Ook kiezen zij, net als 35-44 jarigen, vaker voor groen aan de gevel of op het dak of extra groen in de tuin. Jongere inwoners kiezen minder vaak voor isolatie van het dak of de gevel van hun woning, mogelijk omdat hier voor hen weinig winst meer te behalen valt vanuit het oogpunt van al aanwezige isolatievoorzieningen in een relatief jongere woning dan wel het niet in eigendom hebben van een woning.

Wat heeft u gedaan of overweegt u te doen tegen de warmte in de woning en/of om het huis?

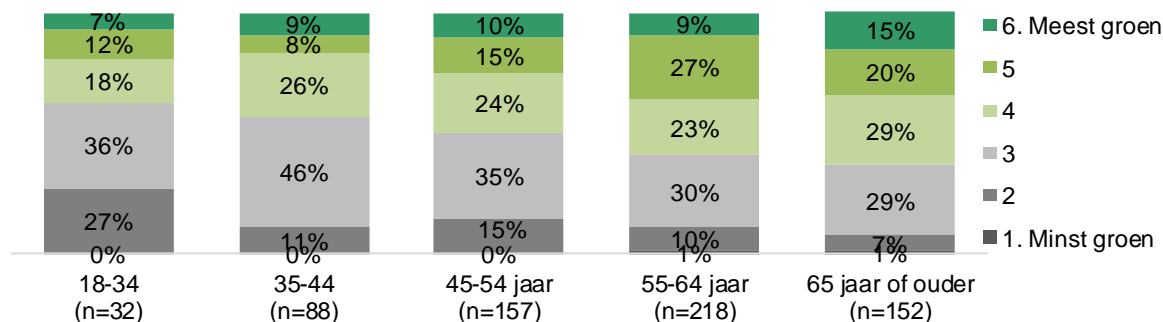
Inwoners jonger dan 54 jaar nemen relatief vaak geen maatregelen tegen de warmte omdat zij er nu de tijd niet voor hebben of omdat zij het veel gedoe vinden.

Wat houdt u op dit moment mogelijk tegen om deze maatregel(en) tegen de warmte te treffen?

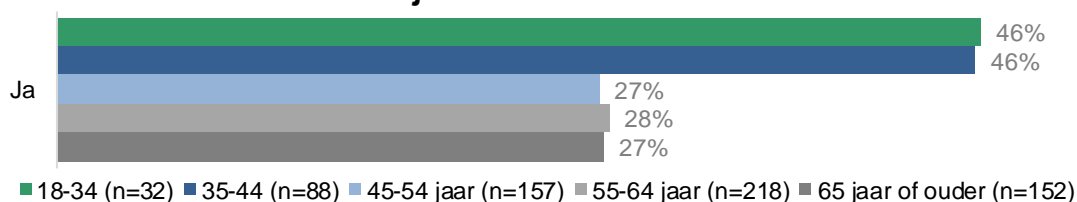
De meeste Houtenaren (91%) hebben een tuin bij hun woning. Inwoners jonger dan 34 jaar hebben echter minder vaak een tuin (79%). Daarnaast zien we dat de inrichting van de tuin samenhangt met de leeftijd van de bewoners: oudere inwoners hebben de meest groene tuin, terwijl jongeren een groter deel van de tuin betegeld hebben.

Soort tuin bij woning

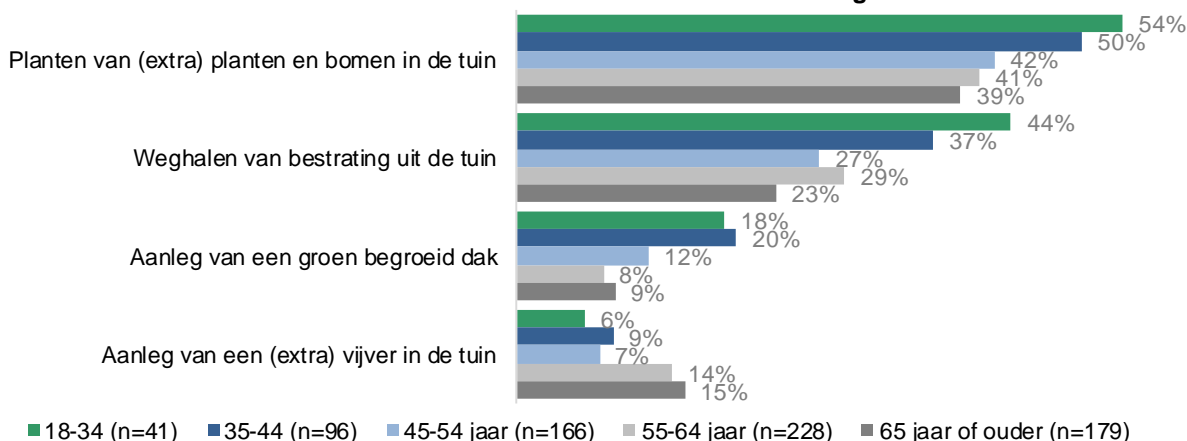
Houtenaren jonger dan 45 jaar hebben niet alleen vaker groen aangebracht aan hun gevel of dak (of overwegen dit te gaan doen). Zij hebben ook vaker de inrichting van hun tuin veranderd. In de helft van de gevallen werd de tuin groener na de herinrichting. Alleen bij 65-plussers bleef de tuin bij herinrichting meestal net zo groen als daarvoor (61%), maar dat zal tenminste deels liggen aan het feit dat hun tuinen gemiddeld genomen al relatief groen zijn.

Heeft u de inrichting van uw tuin in de afgelopen drie jaar veranderd?

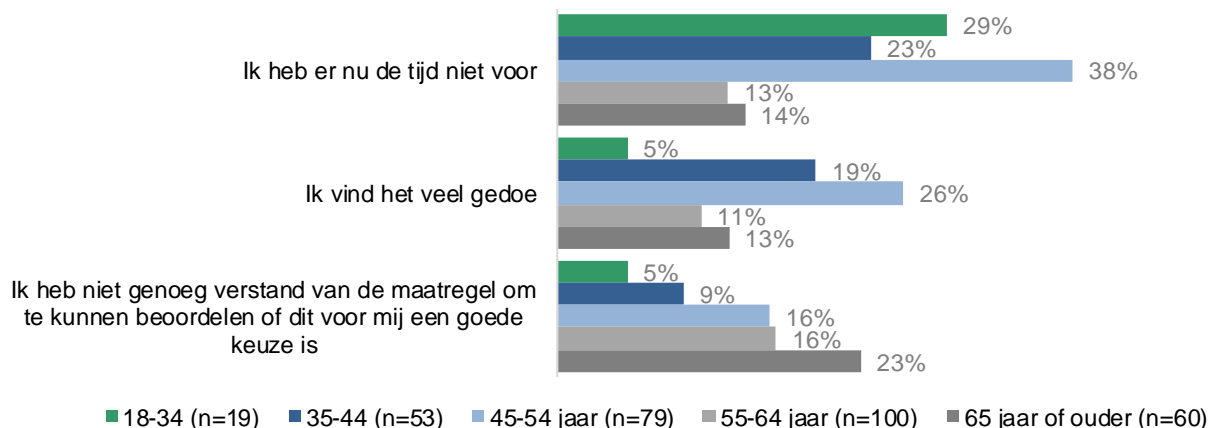
Doordat zij vaker de inrichting van hun tuin hebben aangepast, hebben 18-44 jarige inwoners ook vaker (extra) planten en bomen in hun tuin geplaatst of bestrating weggehaald, hetgeen bijdraagt aan het voorkomen van (mogelijke) wateroverlast. Opvallend is dat zij daarbij niet vaak kiezen voor een (extra) vijver, deze is populairder onder 55-plussers. Zoals we al eerder zagen overwegen jongere inwoners wel relatief vaak een groen begroeid dak.

Wat heeft u gedaan of overweegt u tegen (mogelijke) wateroverlast? % heeft / overweegt

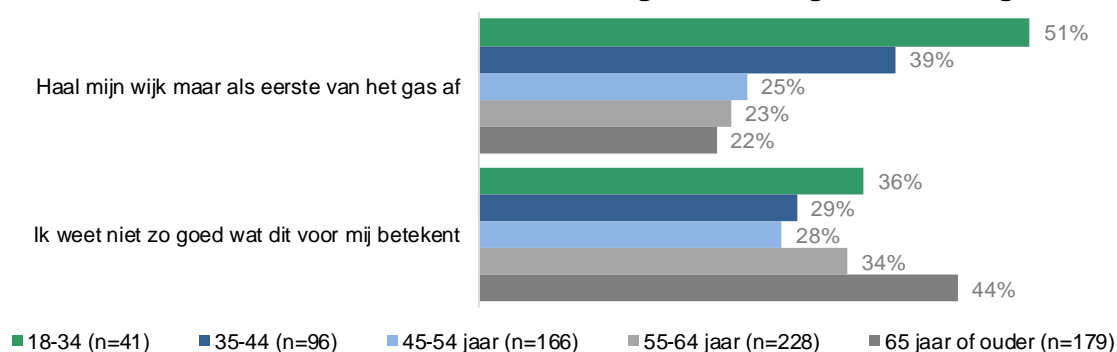
Als we kijken naar drempels om maatregelen tegen wateroverlast te treffen valt op dat vooral 45-54 jarigen er vaak geen tijd voor hebben en het te veel gedoe vinden. Zij zullen vaak een gezin hebben met een drukke agenda. Oudere inwoners vinden het vaak lastig om maatregelen te beoordelen.

Wat houdt u op dit moment mogelijk tegen om deze maatregel(en) tegen wateroverlast te treffen?

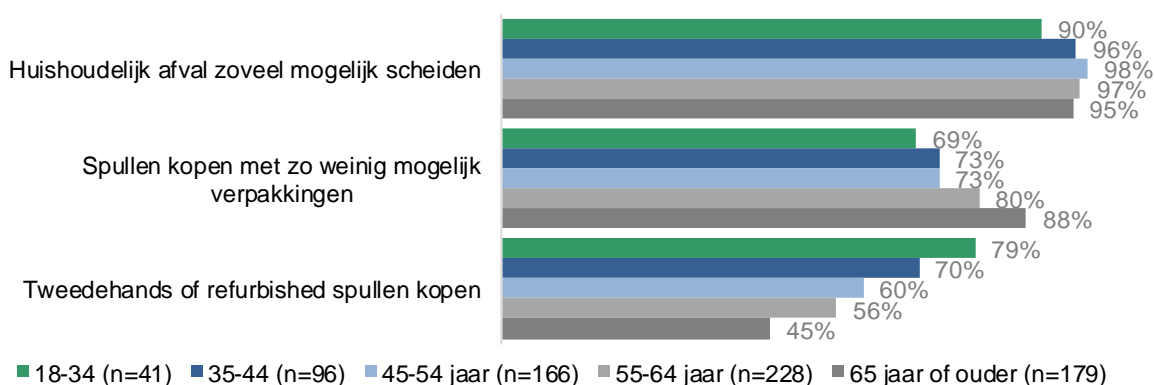
Inwoners van 44 jaar of jonger hebben er de minste moeite mee als hun wijk als eerste van het aardgas af moet. Mogelijk hebben zij vaker een huurwoning, waardoor zij zelf geen maatregelen hoeven te treffen. Oudere inwoners (65+) weten minder goed wat het voor hen betekent dat alle woningen in 2050 aardgasvrij moeten zijn. Een deel van hen zal verwachten dat zij dit zelf niet meer gaan meemaken.

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over aardgas?

De manier waarop men bijdraagt aan de circulaire economie verschilt tussen de leeftijdsgroepen: oudere inwoners letten meer op de hoeveelheid verpakking terwijl jongeren vaker tweedehands of refurbished spullen kopen, maar juist minder bezig zijn met het scheiden van hun afval.

Hoe doet u mee aan de circulaire economie?

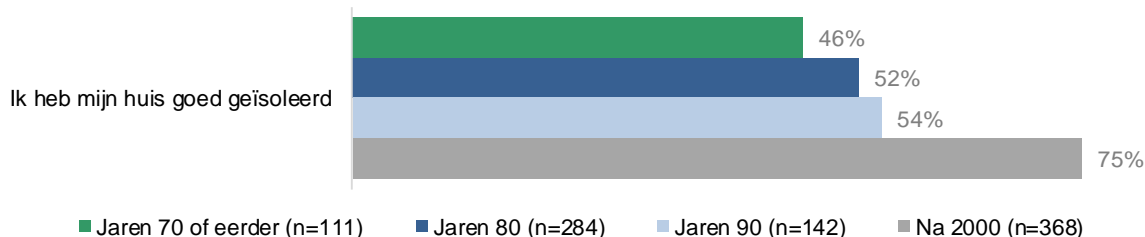

8. Verschillen op basis van bouwjaar

In dit hoofdstuk bekijken we in hoeverre de houding en het gedrag ten aanzien van duurzaamheid verschilt op basis van het bouwjaar van de woning. Zoals eerder aangegeven hangt het bouwjaar van de woning samen met de gemiddelde leeftijd van de bewoners: jongere inwoners hebben vaker een nieuwere woning, terwijl oudere inwoners gemiddeld genomen een woning met een wat ouder bouwjaar hebben.

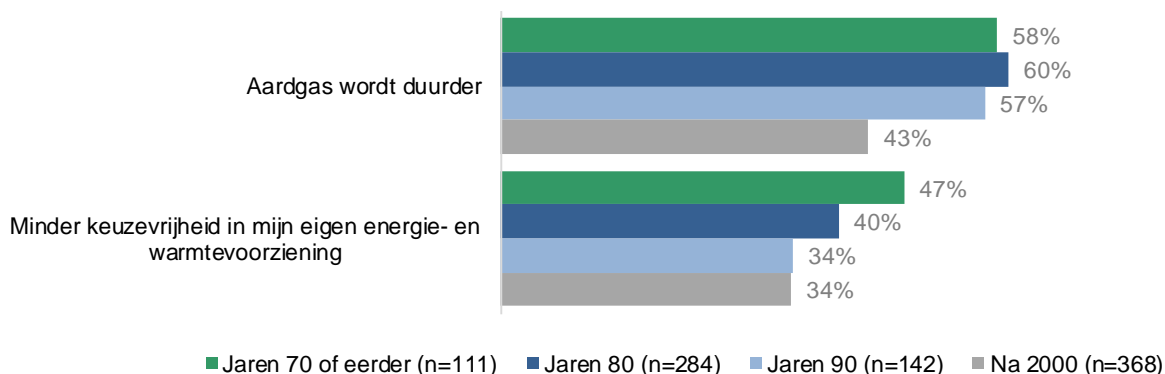
Houtenaren die in een jonger huis wonen geven vaker aan dat zij hun huis goed geïsoleerd hebben. Bewoners van een jongere woning zullen hier minder vaak speciale maatregelen voor treffen, omdat dit niet nodig is in hun woning.

Op welke manier(en) bent u zelf bezig met maatregelen die goed zijn voor het milieu of duurzaamheid?

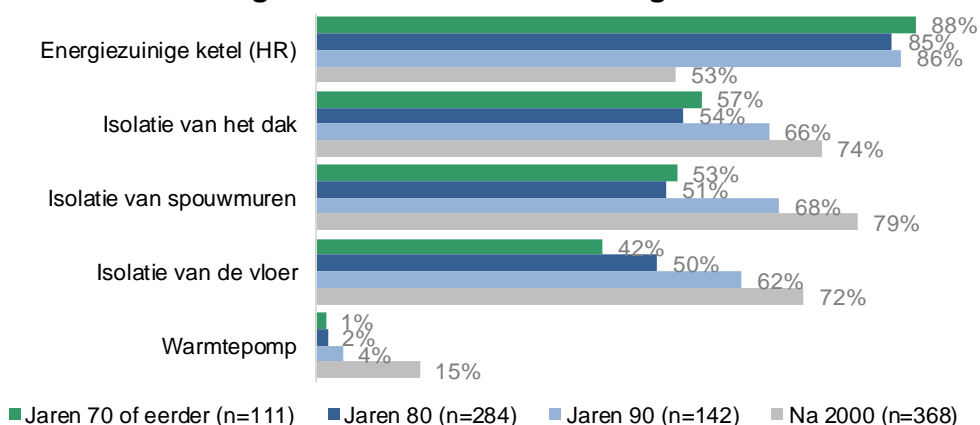
Bewoners van een nieuwere woning (gebouwd na 2000) verwachten minder vaak last te hebben van hogere prijzen van aardgas. Hun woning zal beter geïsoleerd of zelfs al van het aardgas af zijn. Naarmate de woning jonger is verwachten inwoners ook minder beperkt te worden in hun keuzevrijheid van energie- en warmtevoorziening. Zij zullen vaker al van toekomstbestendige duurzame voorzieningen gebruik maken en staan dan minder vaak voor nog te maken keuzen.

In hoeverre verwacht u dat u hier persoonlijk last van zal hebben?

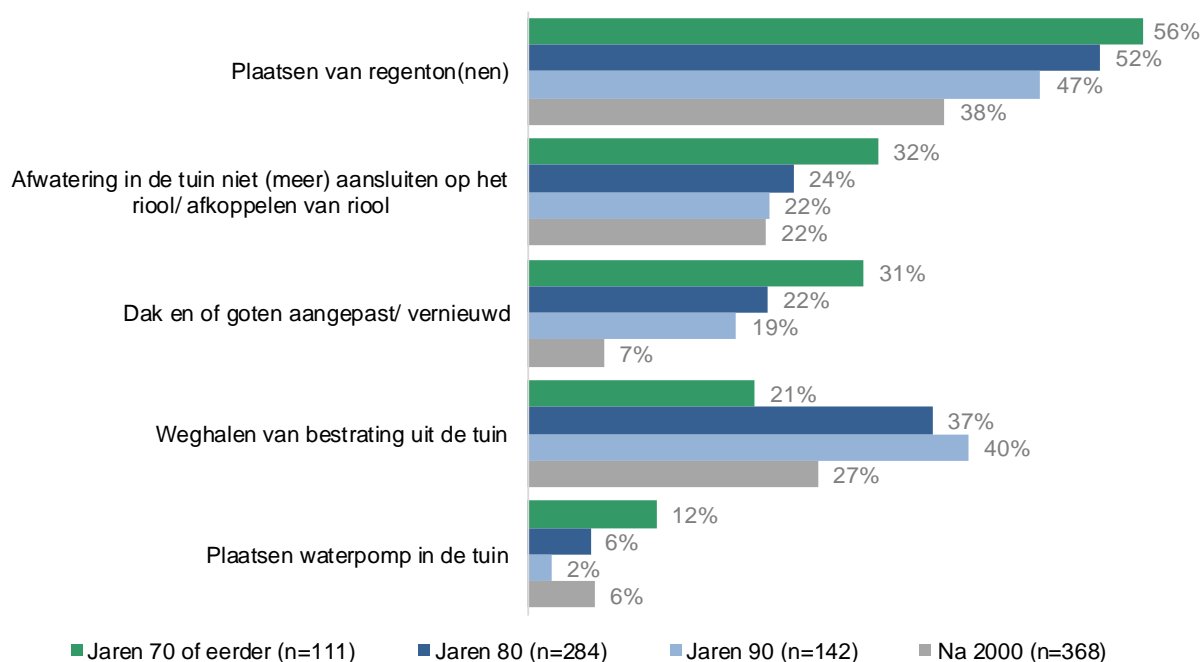
Het verschil in warmtevoorziening blijkt ook uit het bezit van HR-ketels: vrijwel alle huizen van vóór 2000 hebben deze, maar bijna de helft van de huizen die na 2000 zijn gebouwd heeft geen energiezuinige ketel. Zij hebben vaker een alternatieve warmtebron, zoals een warmtepomp. Deze voorziening is vaker aanwezig in nieuwere huizen. Ook isolatie van dak, spouwmuren en de vloer is beter geregeld in jongere woningen. Bewoners van woningen van na het jaar 2000 overwegen vaker een oplaadpunt voor een elektrische auto bij de woning (16% versus 12% gemiddeld).

Heeft u de volgende duurzame voorzieningen ?

Gemiddeld genomen zijn de tuinen bij oudere woningen iets groener dan de tuinen bij nieuwere woningen. Bewoners van een oudere woning hebben of overwegen vaker een regenton in hun tuin, de afwatering los te koppelen van het riool of een waterpomp in de tuin. Bij oudere woningen zijn het dak en de goten ook vaker vernieuwd of wordt dit overwogen. Bij jongere woningen zal dit vaak nog niet nodig zijn. Eigenaren van een woning uit de jaren '80 en '90 hebben relatief vaak bestrating uit hun tuin weg gehaald of zij overwegen om dit te doen.

Wat heeft u gedaan of overweegt u tegen (mogelijke) wateroverlast?

9. Verschillen op basis van geslacht

In dit hoofdstuk bekijken we in hoeverre de houding en het gedrag ten aanzien van duurzaamheid verschilt tussen mannen en vrouwen. Het gedrag / de genomen maatregelen verschilt logischerwijze nauwelijks tussen mannen en vrouwen. Vaak zal dit in samenspraak binnen het huishouden besloten worden. Wel zien we dat vrouwen iets bewuster met milieu en duurzaamheid bezig zijn dan mannen. De focus verschilt daarbij iets: mannen lijken meer gericht op technische zaken, zoals isolatie. Vrouwen zijn iets meer gericht op andere maatregelen.

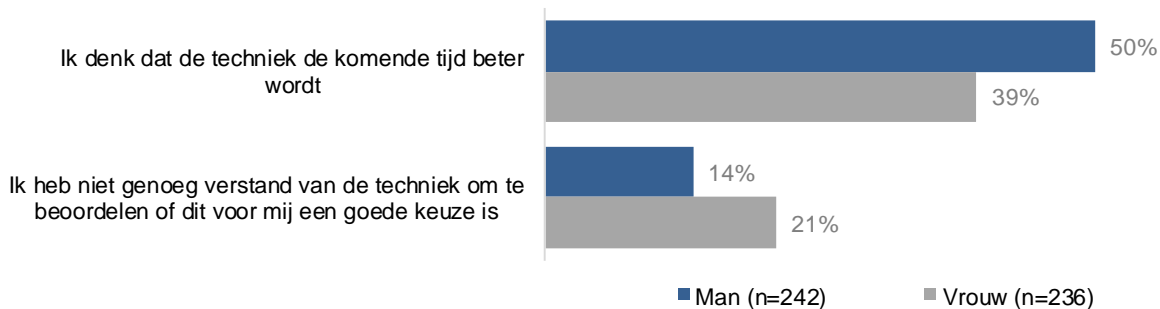
Vrouwen zijn op meer verschillende manieren bezig met maatregelen die goed zijn voor het milieu of duurzaamheid. Veel maatregelen scoren hoger onder vrouwen dan onder mannen. Mannen geven wel vaker aan dat zij hun huis goed geïsoleerd hebben. Mogelijk zijn vrouwen hier minder mee bezig en weten zij minder goed of hun huis geïsoleerd is. Ook rijden mannen vaker in een elektrische of hybride auto.

Op welke manier(en) bent u zelf bezig met maatregelen die goed zijn voor het milieu of duurzaamheid?

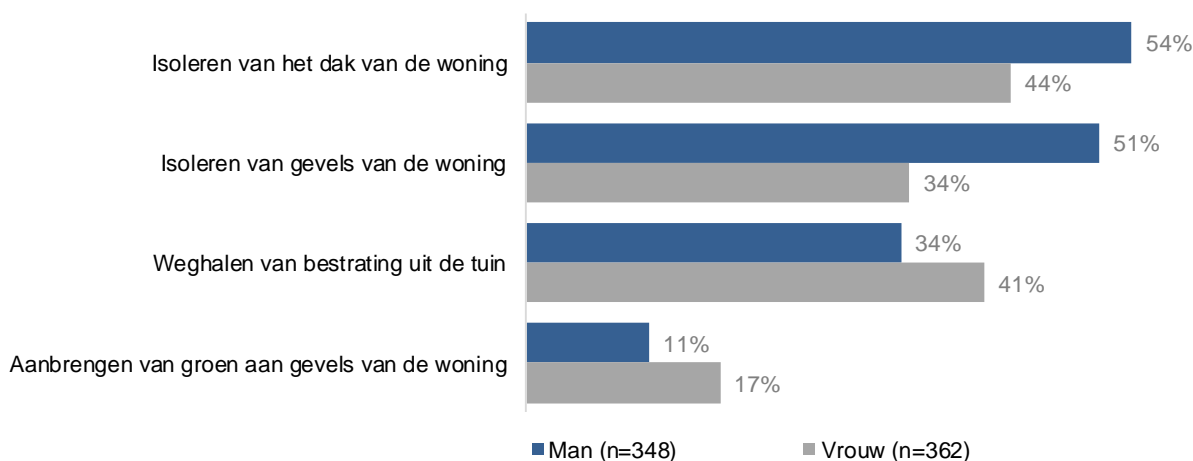
Mannen en vrouwen verschillen niet van elkaar in de duurzame voorzieningen die zij hebben getroffen of overwogen te treffen, zoals zonnepanelen of een warmtepomp. Zij verschillen wel in de drempels die zij ervaren om maatregelen te nemen. Mannen denken vaker dat de techniek de komende jaren nog beter wordt, terwijl vrouwen vaker het gevoel hebben dat zij onvoldoende verstand van de techniek hebben om de maatregelen te kunnen beoordelen.

Wat houdt u op dit moment mogelijk tegen om deze maatregel(en) voor duurzame voorzieningen te treffen?

Als we kijken naar maatregelen tegen de warmte geven mannen vaker aan dat zij maatregelen aan de woning hebben getroffen of dit overwegen, zoals het isoleren van het dak of de gevel. Vrouwen zijn hierbij meer gericht op de groenvoorziening in en om de woning en hebben vaker bestrating uit de tuin gehaald of groen aangebracht aan de gevel van de woning of overwegen dit te doen.

Wat heeft u gedaan of overweegt u te doen tegen de warmte in de woning en/of om het huis?

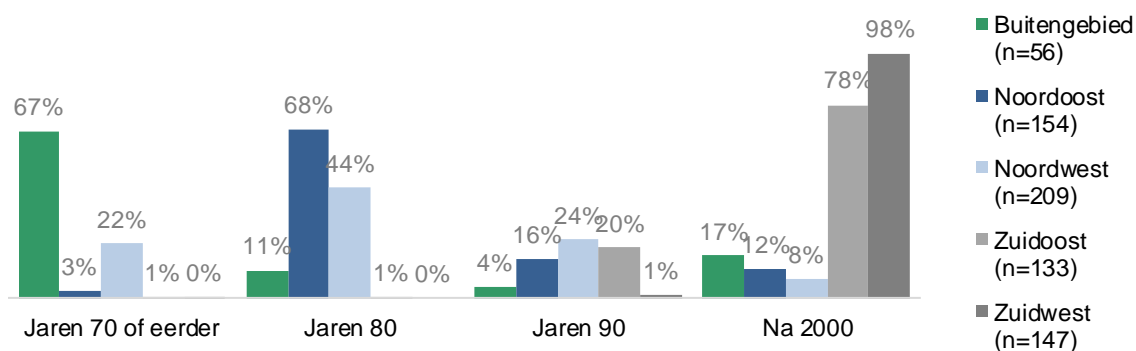

10. Verschillen op basis van wijk

In dit hoofdstuk bekijken we in hoeverre de houding en het gedrag ten aanzien van duurzaamheid verschilt tussen de verschillende wijken van de gemeente Houten. Dit zal samenhangen met het profiel van deze wijken dat bestaat uit kenmerken als het bouwjaar van de woningen en de leeftijd/ levensfase van de inwoners.

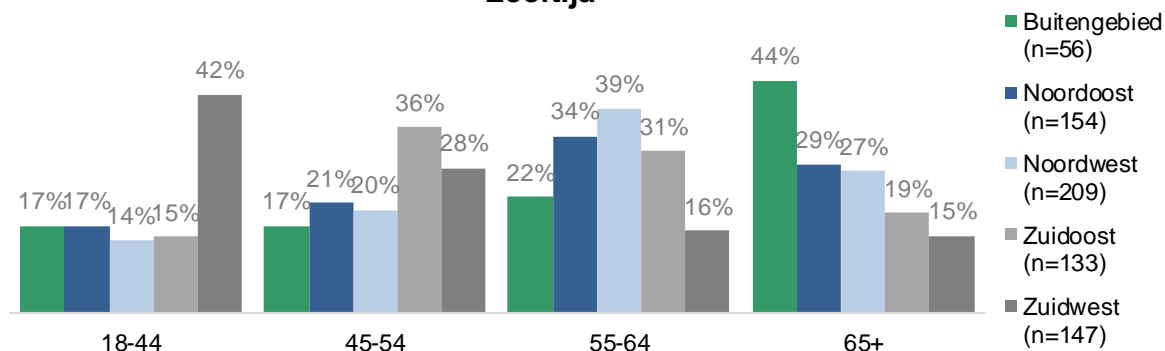
Woningen in het buitengebied zijn vaak gebouwd in de jaren '70 of eerder. Woningen in Noordoost en Noordwest zijn vaak gebouwd rond de jaren '80, terwijl het merendeel van de woningen in de Zuidoost en Zuidwest na 2000 is gebouwd.

Bouwjaar woning

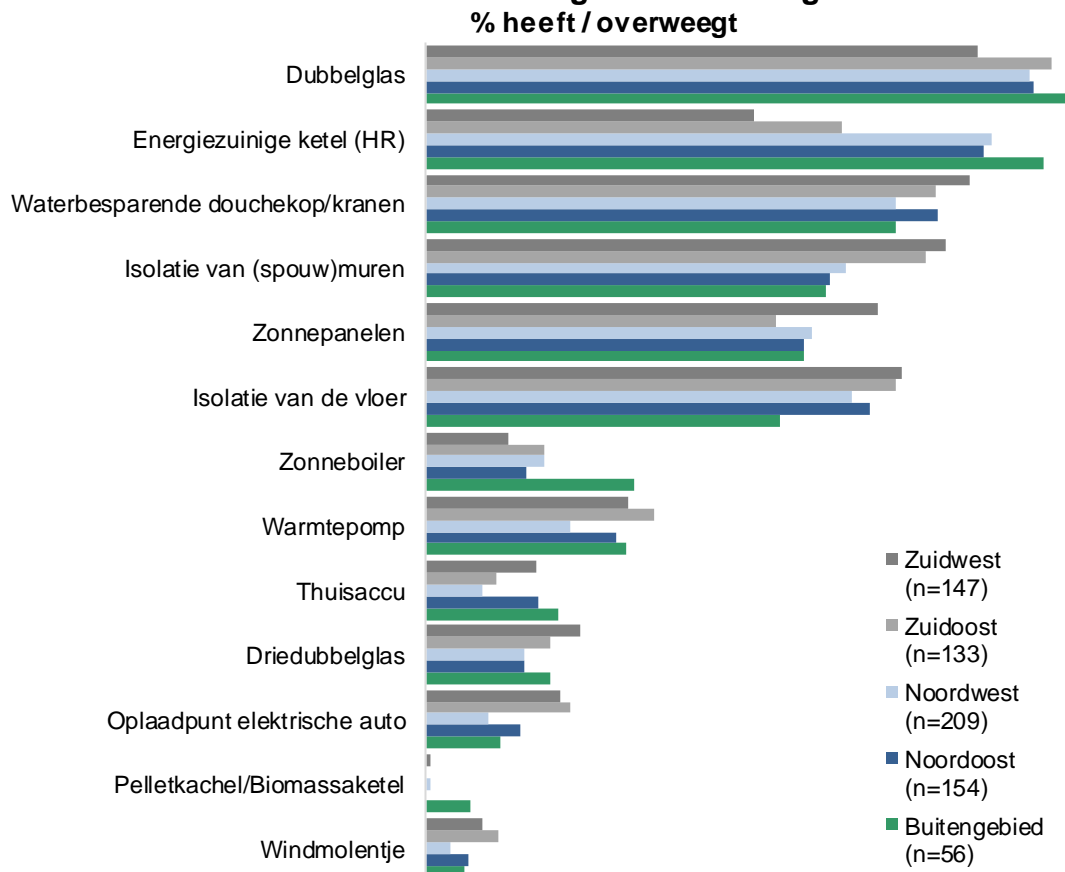
Respondenten uit Zuidoost en Zuidwest zijn jonger dan gemiddeld. Het buitengebied kent een relatief hoog aandeel 65-plussers.

Leeftijd

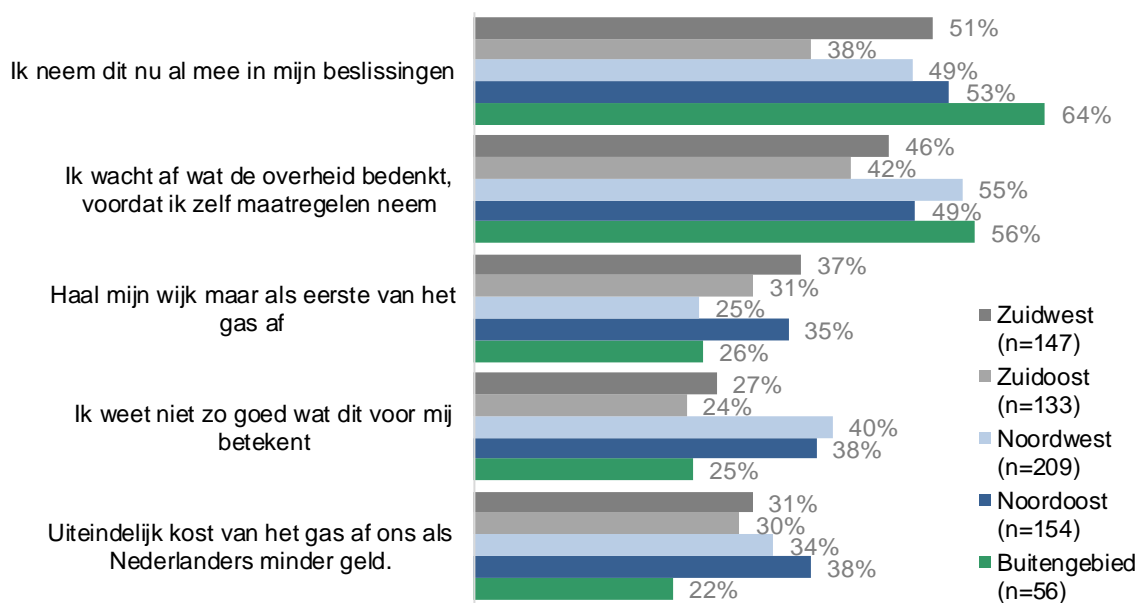
De woningen in de zuidelijke wijken lopen het meest voorop met (voornemens voor) duurzame maatregelen. Vooral in Zuidwest hebben of overwegen veel inwoners zonnepanelen en geïsoleerde (spouw)muren. Een HR ketel en dubbel glas zijn minder populair in Zuidwest. Inwoners hebben of overwegen hier vaker andere alternatieven, zoals driedubbel glas of een warmtepomp. Inwoners van Noordwest hebben de minste (plannen voor) duurzame voorzieningen in en om hun woning. Vooral de warmtepomp en thuisaccu kennen weinig interesse in deze wijk. In het buitengebied zijn de zonneboiler, pelletkachel en HR ketel relatief populair, maar wordt minder vaak gekozen voor isolatie van de vloer.

Heeft u in/bij uw woning (inclusief tuin) de volgende duurzame voorzieningen of overweegt u deze?

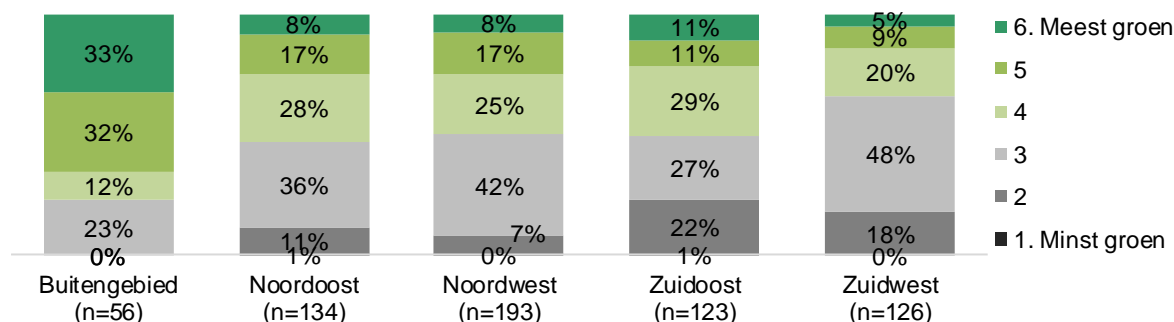
In 2050 moeten alle woningen in Nederland aardgasvrij zijn. Inwoners van Noordoost en Noordwest weten het minst goed wat dit voor hen betekent. Inwoners van het buitengebied houden hier nu juist al relatief vaak rekening mee in hun beslissingen, mogelijk mede vanuit financiële overwegingen. Zij denken minder vaak dan andere inwoners dat van het gas af gaan uiteindelijk minder geld kost. Net als inwoners van Noordwest wachten ze echter ook wel af wat de overheid bedenkt voordat ze zelf maatregelen nemen. Inwoners van Zuidoost trekken hierin wat vaker hun eigen plan.

Houding t.a.v. aardgasvrij in 2050 % (helemaal) eens

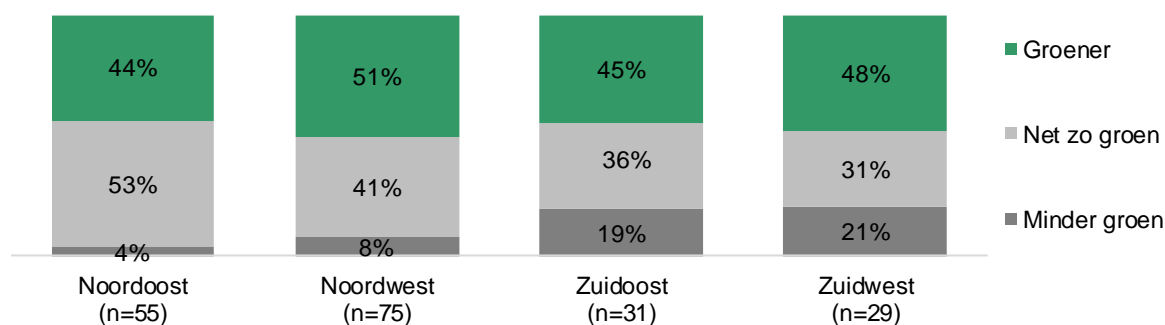
De inrichting van de tuinen verschilt tussen de wijken. De tuinen in het buitengebied zijn het meest groen, met veel planten, mogelijkheden om water door te laten en vaak een vijver. De tuinen in Noordwest en Noordoost zijn minder groen dan het buitengebied, en zijn voor een deel slechts beperkt betegeld. In de zuidelijke wijken zijn de tuinen het minst groen en deze kennen het hoogste tegelgehalte.

Soort tuin bij woning

Ongeveer één op de drie inwoners met een tuin (35%) heeft de inrichting van de tuin veranderd in de afgelopen 3 jaar. Dit percentage verschilt niet echt tussen de wijken. Ongeveer de helft van de tuinen werd groener na de herinrichting. In de noordelijke wijken is het aandeel tuinen dat minder groen is geworden beperkt gebleven, terwijl inwoners van de zuidelijke wijken er vaker voor kozen om de tuin minder groen te maken. Mogelijk speelt hierbij mee dat hier vaker jonge gezinnen wonen, met een druk gezinsleven. Zij zullen minder tijd hebben om een tuin te onderhouden en daarom sneller voor een onderhoudsarme oplossing kiezen met minder groen.

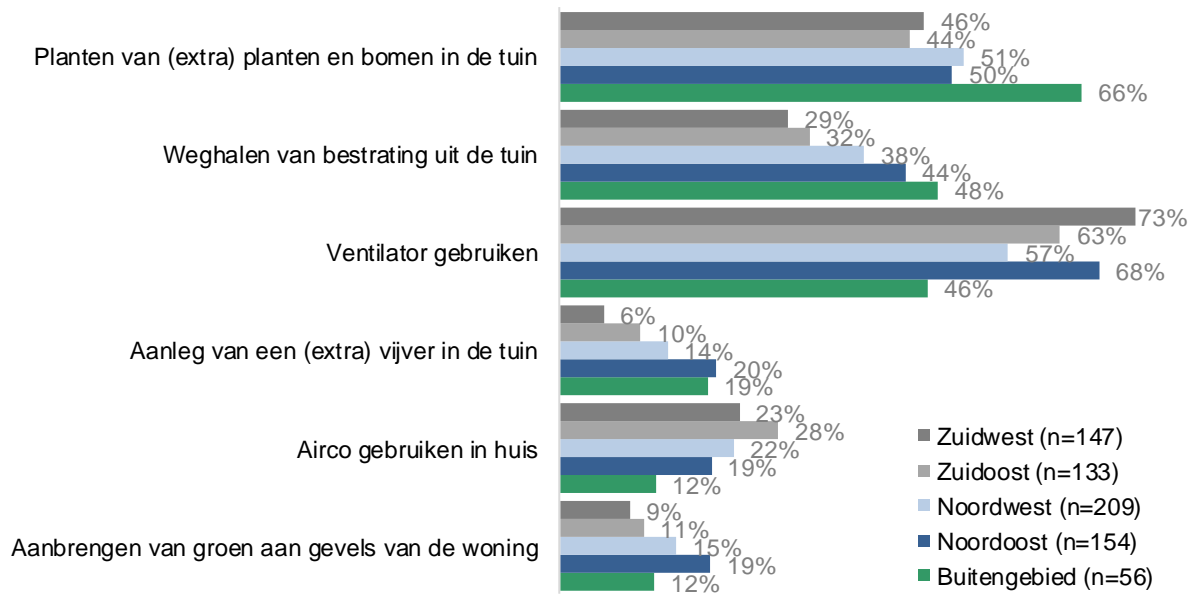
Inrichting tuin veranderd afgelopen 3 jaar

NB Het aantal inwoners in het buitengebied dat de tuin veranderde is te klein om apart te rapporteren. Resultaten voor Zuidoost en Zuidwest zijn indicatief vanwege het kleine aantal respondenten.

Ook wanneer we kijken naar maatregelen die inwoners hebben genomen of van plan zijn te nemen tegen warmte valt op dat inwoners van zuidelijk wijken minder vaak maatregelen noemen die samenhangen met groenvoorziening, zoals bestrating weghalen of een vijver aanleggen. Zij maken daarentegen vaker gebruik van airco of een ventilator. Deze maatregelen zijn juist minder populair in het buitengebied.

Wat heeft u gedaan of overweegt u te doen tegen de warmte in de woning en/of om het huis?
% heeft / overweegt

Bijlage 1 – Processtatistieken

Voor het onderzoek zijn alle 1.382 leden van het Burgerpanel uitgenodigd om deel te nemen aan een online enquête. In de periode van 15 november tot en met 10 december 2018 hebben in totaal 691 panelleden deelgenomen aan het onderzoek. Dit betekent een respons van 50%.

Daarnaast zijn inwoners van Houten via diverse media opgeroepen om aan het onderzoek mee te werken. Via deze weg hebben nog eens 230 personen aan het onderzoek deelgenomen.

De resultaten voor deze twee groepen zijn samengenomen en vervolgens gewogen naar leeftijd, wijk en geslacht, zodat deze representatief zijn voor de gehele Houtense bevolking. De achtergrondkenmerken leeftijd, geslacht en wijk zijn echter niet bekend van de niet-panelleden, met uitzondering van de 19 personen die zich naar aanleiding van dit onderzoek hebben aangemeld voor het Burgerpanel. De overige 211 niet-panelleden hebben daarom geen speciale weegfactor gekregen. Hun antwoorden zijn wel meegenomen in het totaal. Zij hebben hierbij een weegfactor van 1 gekregen.

De rapportage is op totaalniveau. Daarnaast is gekeken naar verschillen tussen groepen bewoners op basis van leeftijd, geslacht en bouwjaar van de woning. De antwoorden van de niet-panelleden tellen wel mee in het totaal en in de resultaten naar bouwjaar, maar niet in de uitsplitsingen naar leeftijd en geslacht, aangezien deze kenmerken niet bekend zijn van deze groep.

	Burgerpanel	Open link
Uitnodigingen verstuurd	1.382	n.v.t.
Enquêtes voltooid	691 (50%)	230
Gemiddelde invultijd	18 min.	
Betrouwbaarheidsinterval	95%	
Maximale foutmarge	3,2%	

Bijlage 2 – Respondentenprofiel

De resultaten voor het burgerpanel zijn samengenomen met de deelnemers via de open link. Vervolgens zijn de resultaten met weegfactoren gecorrigeerd. Hiermee wordt er rekening gehouden met de werkelijke verhouding naar geslacht, leeftijdscategorie en wijk binnen de totale Houtense bevolking. Deze weging is alleen toegepast op degenen waarvan de achtergrondkenmerken bekend zijn: de panelleden en de deelnemers via open link die zich naar aanleiding van dit onderzoek hebben aangemeld voor het panel.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van zowel de ongewogen als gewogen verhoudingen voor deze groep.

Profiel respondenten (n=710, panelleden + open link)		Ongewogen percentage	Gewogen percentage
Geslacht	Man	54%	49%
	Vrouw	45%	51%
	<i>Totaal</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
Leeftijd	18 t/m 44 jaar	19%	42%
	45 t/m 54 jaar	23%	22%
	55 t/m 64 jaar	32%	19%
	65 jaar en ouder	25%	16%
	<i>Totaal</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
Wijk	Buitengebied	5%	8%
	Noord-Oost	27%	21%
	Noord-West	37%	30%
	Zuid-Oost	16%	19%
	Zuid-West	15%	20%
	<i>Totaal</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>

Bijlage 3 – Vragenlijst Klimaatplan Houten

Inleiding

Op welke manier bent u met klimaat, energie en duurzaamheid bezig? Hoe kijkt u tegen deze thema's aan? Voor de gemeente Houten is dit belangrijke informatie.

De gemeente Houten wil duurzaamheid nog meer bevorderen, zoals door het stimuleren van het gebruik van duurzame energie en energiebesparing. Daarvoor wil de gemeente meer gevoel krijgen van wat er leeft in Houten

In 2019 gaat Houten een nieuw duurzaamheidsbeleid maken: het klimaatplan. Uw antwoorden op deze vragenlijst helpen om het klimaatplan beter op uw behoeftes en mogelijkheden aan te laten sluiten.

Algemeen

1. Zou u op een schaal van 1 t/m 10 aan willen geven hoe duurzaam of milieubewust u zichzelf vindt?

(1 = totaal niet milieubewust, 10 = zeer milieubewust)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	weet niet, / geen mening
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2. Op welke manier(en) bent u zelf bezig met maatregelen die goed zijn voor het milieu of duurzaamheid?

Toelichting: Ook wanneer u deze maatregelen heeft genomen om een andere reden (bijvoorbeeld omdat het goed is voor uw portemonnee of voor het comfort) mag u deze aanvinken. (Meerdere antwoorden mogelijk) RANDOM

- Ik scheid afval (papier, glas, plastic, batterijen, etc.)
- Ik koop energiezuinige apparaten (koelkast, droger, vaatwasser, etc.)
- Ik eet zoveel mogelijk duurzaam (zoals streekproducten, fairtrade, zelf verbouwd, vegetarisch, veganistisch of biologisch)
- Ik koop zoveel mogelijk duurzaam geproduceerde gebruiksartikelen zoals fairtrade producten, kleding van biologisch katoen, etc.
- Ik maak minder vliegvluchten
- Ik ga meer lopen, fietsen of reizen met het openbaar vervoer in plaats van de auto
- Ik rijd in een elektrische of hybride auto
- Ik heb mijn huis goed geïsoleerd
- Ik heb mijn tuin vergroend (zoals regenton of minder tegels)
- Ik neem groene stroom af
- Ik compenseer de uitstoot van mijn gasverbruik en/of reizen via een fonds (bijvoorbeeld Trees for All of de CO₂-bank Utrecht)
- Ik probeer mijn energieverbruik te beperken (zoals thermostaat lager, minder lichten aan)
- Ik probeer mijn waterverbruik te beperken (zoals kort douchen, alleen een volle vaatwasser aanzetten)
- Ik investeer in het opwekken van duurzame energie (zelf opwekken en/of aandelen in zonnepanelen/windpark)
- Anders, namelijk:...
- Geen van deze

Indien vraag 2 = ongelijk aan 'geen van deze'

3. Wat is voor u de belangrijkste reden om de maatregel(en) te nemen zoals in de voorgaande vraag aangegeven?

- Weet niet/ geen mening

Vraag 4 Indien 'Ik scheid afval' bij vraag 2

4. Welk afval scheidt u apart?

(Meerdere antwoorden mogelijk) RANDOM

- Papier
- Glas
- PMD (Plastic verpakkingen, Metalen verpakkingen / blik en Drinkpakken)
- Kleding en schoenen
- Batterijen
- Chemisch afval (zoals verf, schoonmaakmiddelen)
- GFT (Groente, Fruit, Tuinafval)
- Frituurolie
- Luiers
- Restafval (grijze container)
- Elektrische apparaten
- Anders, namelijk: ...

5. Hieronder staat een aantal mogelijke effecten van klimaatverandering en maatregelen om deze effecten te beperken. In hoeverre verwacht u dat u hier persoonlijk last van zal hebben? Dat wil zeggen dat u hier zelf direct mee te maken krijgt en dat u er echt last van heeft.

(Veel last t/m helemaal geen last) RANDOM

- Wateroverlast door heftige regenbuien
- Overstromingen door hoog water in de Lek
- Steeds meer langdurige hitteperioden & droogte
- Drinkwater wordt duurder
- Aardgas wordt duurder
- Benzine wordt duurder
- Elektriciteit wordt duurder
- Producten in het algemeen worden duurder: denk bijvoorbeeld aan productiekosten plastics gemaakt van aardolie.
- Vermindering van de opbrengsten (oogsten) in de landbouw en fruitteelt en daardoor duurder voedsel
- De wegenbelasting voor milieuvervuilende auto's wordt hoger
- Milieuvervuilende auto's worden steeds meer geweerd op de openbare weg (in steden, etc.)
- Minder keuzevrijheid in mijn eigen energie- en warmtevoorziening
- Verdwijnen van dieren- of plantensoorten

6. Zijn er nog andere mogelijke effecten van klimaatverandering of maatregelen om deze effecten te beperken waar u persoonlijk last van verwacht te hebben?

Weet niet/ geen mening

Energie

7. Heeft u in/bij uw woning (inclusief tuin) de volgende duurzame voorzieningen of overweegt u deze? RANDOM

<i>Kruis op iedere regel één hokje aan.</i>	Ik heb dit	Ik overweeg dit	Nee	Weet niet/niet van toepassing
a. Dubbelglas	☐	☐	☐	☐
b. Driedubbelglas	☐	☐	☐	☐
c. Zonnepanelen	☐	☐	☐	☐
d. Energiezuinige ketel (HR)	☐	☐	☐	☐
e. Warmtepomp	☐	☐	☐	☐
f. Isolatie van (spouw)muren	☐	☐	☐	☐
g. Isolatie van de vloer	☐	☐	☐	☐
h. Isolatie van het dak	☐	☐	☐	☐
i. Zonneboiler	☐	☐	☐	☐
j. Windmolentje (eigen dak of terrein)	☐	☐	☐	☐
k. Waterbesparende douchekop en/of kranen	☐	☐	☐	☐
l. Pelletkachel/Biomassaketel (géén houtkachel)	☐	☐	☐	☐
m. Thuisaccu	☐	☐	☐	☐
n. Oplaadpunt elektrische auto	☐	☐	☐	☐

8. Heeft u of overweegt u nog andere duurzame voorzieningen in/bij uw woning? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Ja, ik heb
- Ja, ik overweeg
- Nee

Indien bij vraag 7 of vraag 8 minimaal 1x 'ik overweeg dit' is aangevinkt:

9. U heeft aangegeven één of meer duurzame voorzieningen te overwegen. Wat houdt u op dit moment mogelijk tegen om deze maatregel(en) te treffen?

(Meerdere antwoorden mogelijk) RANDOM

- Wil het eerst goed uitzoeken, offertes aanvragen, etc.
- Ik heb niet genoeg verstand van de techniek om te beoordelen of dit voor mij een goede keuze is
- Ik denk dat de techniek de komende tijd beter wordt
- Er is zoveel informatie dat ik door de bomen het bos niet meer zie
- Ik vind het veel gedoe
- Ik heb er nu het geld niet voor
- Ik heb er nu de tijd niet voor
- Ik ben bang dat ik de investering er niet uithaal
- Ik vind duurzaamheid meer de verantwoordelijkheid van de overheid
- Ik wacht op een natuurlijk moment, bijvoorbeeld voor de vervanging van een apparaat
- Anders, namelijk:
- Niets houdt mij tegen, ik heb al besloten dit te gaan doen
- Weet niet/ geen mening

10. Nederland gaat van het aardgas af. In 2050 moeten alle woningen aardgasvrij zijn. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over aardgas?

(Volledig eens, volledig oneens, 5-puntsschaal) RANDOM

- Ik wacht af wat de overheid bedenkt, voordat ik zelf maatregelen neem
- Ik neem dit nu al mee in mijn beslissingen (bijvoorbeeld bij nieuwe verwarming/keuken)
- Haal mijn wijk maar als eerste van het gas af
- Ik weet niet zo goed wat dit voor mij betekent
- Uiteindelijk kost 'van het gas af' ons als Nederlanders minder geld. De kosten van herstel van de nadelen van gaswinning (bijv. door schade aan huizen door bodemdaling en compensatie van CO₂-uitstoot) zijn hoger.

Aanpassing aan klimaatverandering

11. Had u de afgelopen zomer last van warmte in uw woning en/of tuin? Denk bijvoorbeeld aan uw gezondheid, lichamelijke klachten of andere ongemakken, zoals verdorde planten of haperende elektrische apparaten.

- Ja, last van mijn gezondheid/ lichamelijke klachten
- Ja, last van andere zaken
- Nee, geen last gehad

Indien vraag 11 = 1

12. Van welke gezondheids-/ lichamelijke klachten had u last door de warmte?

- Weet niet/ wil ik niet zeggen

Indien vraag 11 = 2 (last van andere zaken)

13. Van welke andere zaken had u last door de warmte?

Weet niet/ wil ik niet zeggen

14. Wat heeft u gedaan of overweegt u te doen tegen de warmte in de woning en/of om het huis?
RANDOM

Toelichting: Ook wanneer u maatregelen heeft genomen om een andere reden (bijvoorbeeld omdat isolatie in de winter ook de kou tegenhoudt of omdat u een vijver gewoon 'mooi' vindt) mag u deze aanvinken.

<i>Kruis op iedere regel één hokje aan.</i>	Heb ik gedaan	Overweeg ik te doen	Niet van plan	Weet niet/ niet van toepassing
a. Aanleg van een groen begroeid dak	☐	☐	☐	☐
b. Aanbrengen van groen aan gevels van de woning	☐	☐	☐	☐
c. Isoleren van gevels van de woning	☐	☐	☐	☐
d. Isoleren van het dak van de woning	☐	☐	☐	☐
e. Aanleg van een (extra) vijver in de tuin	☐	☐	☐	☐
f. Planten van (extra) planten en bomen in de tuin	☐	☐	☐	☐
g. Weghalen van bestrating uit de tuin	☐	☐	☐	☐
h. s' Nachts ramen open zetten	☐	☐	☐	☐
i. Airco gebruiken in huis	☐	☐	☐	☐
j. Ventilator gebruiken	☐	☐	☐	☐
k. Aanbrengen van zonwering	☐	☐	☐	☐
l. Meer kraanwater gebruiken (voor bijv. water geven planten)	☐	☐	☐	☐

15. Heeft u nog andere maatregelen genomen tegen de warmte of overweegt u nog iets te doen?
(Meerdere antwoorden mogelijk)

Ja, ik heb

Ja, ik overweeg

Nee

Indien bij vraag 14 of 15 minimaal 1x 'ik overweeg dit' is aangevinkt:

16. U heeft aangegeven één of meer voorzieningen of maatregelen te overwegen om warmte in om de woning te weren. Wat houdt u op dit moment mogelijk tegen om deze maatregel(en) te treffen? (Meerdere antwoorden mogelijk) RANDOM

- Wil het eerst goed uitzoeken, offertes aanvragen, etc.
- Ik heb niet genoeg verstand van de maatregel om te kunnen beoordelen of dit voor mij een goede keuze is
- Er is zoveel informatie dat ik door de bomen het bos niet meer zie
- Ik vind het veel gedoe
- Ik heb er nu het geld niet voor
- Ik heb er nu de tijd niet voor
- Ik vind het (te) duur
- Ik vind het niet veilig
- Anders, namelijk:
- Niets houdt mij tegen, ik heb al besloten dit te gaan doen
- Weet niet/ geen mening

17. Heeft u een tuin?

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- Ja, een voortuin
- Ja, een achtertuin
- Ja, een zijtuin
- Ja, een gemeenschappelijke tuin
- Ja, een daktuin
- Nee

Indien 'Nee' bij vraag 17 (geen tuin), volgende 3 vragen overslaan

18. Hoe groen is uw tuin? Selecteer de tuin die het meest lijkt op uw tuin qua inrichting.

Toelichting: De zes tuinen op de afbeelding hieronder kunnen in meer of mindere mate regenwater opvangen en vasthouden. De tuinen hebben weinig of juist veel groen. En ze hebben een beperkt of juist zeer gevarieerd aantal soorten planten en dieren (biodiversiteit).

- 1. Bijna geheel ondoorlatend betegeld, bij een flinke regenbui wordt er geen water vastgehouden in de bodem, geen beplanting en weinig/geen biodiversiteit.
- 2. Grotendeels betegeld. Een paar struikjes groen geeft een beetje biodiversiteit, maar nog steeds stroomt veel regenwater weg.
- 3. In deze tuin zijn al wat meer wateropvangmogelijkheden: een gazon, een regenton, een paadje met waterdoorlatende bestrating. De groene beplanting zorgt voor wat meer biodiversiteit.
- 4. De heg rondom i.p.v. een schutting zorgt voor meer groen en meer biodiversiteit. Meer waterdoorlatende bestrating en een vijvertje zorgen ervoor dat er meer water kan worden vastgehouden.
- 5. Een grotere vijver, nog meer beplanting, en groen tussen de tegels: hier kan al heel wat water in de grond zakken, en de biodiversiteit is gevarieerd.
- 6. Een houten vlonder i.p.v. een stenen terras, waterdoorlatende tegels, een schuur met een groen dak, veel planten, een grote vijver: het overvloedige regenwater kan bijna geheel vastgehouden worden. Veel groen en een grote vijver: een (zeer) gevarieerde biodiversiteit.

19. Heeft u de inrichting van uw tuin in de afgelopen drie jaar veranderd?

- Nee
- Ja
- N.v.t.: de tuin is afgelopen drie jaar nieuw aangelegd omdat het een nieuwbouwwoning betreft

Indien vraag 19 = ja.

20. Hoe zag uw tuin er uit voor deze verandering? (zelfde foto's)

Selecteer de tuin die het meest lijkt op uw vorige tuin qua inrichting.

- 1. Bijna geheel ondoorlatend betegeld, bij een flinke regenbui wordt er geen water vastgehouden in de bodem, geen beplanting en weinig/geen biodiversiteit.
- 2. Grotendeels betegeld. Een paar struikjes groen geeft een beetje biodiversiteit, maar nog steeds stroomt veel regenwater weg.
- 3. In deze tuin zijn al wat meer wateropvangmogelijkheden: een gazon, een regenton, een paadje met waterdoorlatende bestrating. De groene beplanting zorgt voor wat meer biodiversiteit.
- 4. De heg rondom i.p.v. een schutting zorgt voor meer groen en meer biodiversiteit. Meer waterdoorlatende bestrating en een vijvertje zorgen ervoor dat er meer water kan worden vastgehouden.
- 5. Een grotere vijver, nog meer beplanting, en groen tussen de tegels: hier kan al heel wat water in de grond zakken, en de biodiversiteit is gevarieerd.
- 6. Een houten vlonder i.p.v. een stenen terras, waterdoorlatende tegels, een schuur met een groen dak, veel planten, een grote vijver: het overvloedige regenwater kan bijna geheel vastgehouden worden. Veel groen en een grote vijver: een (zeer) gevarieerde biodiversiteit.

Vraagstelling aan laten passen aan antwoord vraag 17 (tuin).

21. Had u het afgelopen jaar last van water in uw woning <en/of tuin> door hevige regenbuien?

***Toelichting:* Hevige regenbuien zorgen door klimaatverandering en de verstening binnen woonkernen en in tuinen vaker voor hinder.**

- Ja, vaak
- Ja, regelmatig
- Ja, soms
- Nee, nooit

Indien 'Ja, vaak' of 'Ja, regelmatig' of 'soms' bij vraag 21

22. Waar had u precies last van?

Vraagstelling 23 selecteren op basis van antwoord vraag 17. Indien geen tuin alleen a, b, h, i voorleggen.

23. Wat heeft u gedaan of overweegt u tegen (mogelijke) wateroverlast? RANDOM

<i>Kruis op iedere regel één hokje aan.</i>	Heb ik gedaan	Overweeg ik te doen	Niet van plan	Weet niet/niet van toepassing
a. Aanleg van een groen begroeid dak	☐	☐	☐	☐
b. Dak en of goten aangepast/ vernieuwd	☐	☐	☐	☐
c. Aanleg van een (extra) vijver in de tuin	☐	☐	☐	☐
d. Planten van (extra) planten en bomen in de tuin	☐	☐	☐	☐
e. Weghalen van bestrating uit de tuin	☐	☐	☐	☐
f. Betere afloop tuin en/of (betere) afvoer laten aanleggen	☐	☐	☐	☐
g. Afwatering in de tuin niet (meer) aansluiten op het riool/ afkoppelen van riool	☐	☐	☐	☐
h. Plaatsen van regenton(nen)	☐	☐	☐	☐
i. Riool laten reinigen	☐	☐	☐	☐
j. Plaatsen waterpomp in de tuin	☐	☐	☐	☐

24. Heeft u nog andere maatregelen genomen tegen (mogelijke) wateroverlast of overweegt u nog iets te doen? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Ja, ik heb dit gedaan:...
- Ja, ik overweeg:...
- Nee

Indien bij vraag 23 of 24 minimaal 1x 'ik overweeg dit' is aangevinkt:

25. U heeft aangegeven één of meer voorzieningen of maatregelen tegen wateroverlast te overwegen. Wat houdt u op dit moment mogelijk tegen om deze maatregel(en) te treffen? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Wil het eerst goed uitzoeken, offertes aanvragen, etc.
- Ik heb niet genoeg verstand van de maatregel om te kunnen beoordelen of dit voor mij een goede keuze is
- Er is zoveel informatie dat ik door de bomen het bos niet meer zie
- Ik vind het veel gedoe
- Ik heb er nu het geld niet voor
- Ik heb er nu de tijd niet voor
- Ik vind het (te) duur
- Ik vind wateroverlast meer de verantwoordelijkheid van de overheid
- Ik vind het niet veilig
- Anders, namelijk:
- Niets houdt mij tegen, ik heb al besloten dit te gaan doen
- Weet niet/ geen mening

Circulaire economie - Kringlopen

Toelichting: Alles dat wij mensen doen, draait op de grondstoffen die de aarde ons geeft. Die grondstoffen gebruiken we alsof ze onuitputbaar zijn. Maar dat zijn ze niet. En het afval dat we produceren belast het milieu. Daarom werkt Nederland aan een circulaire economie. In deze circulaire economie verdwijnt het afval zoals we dat nu kennen. Afval is dé nieuwe grondstof. Zo maken we de cirkel rond.

26. Hoe doet u mee aan de circulaire economie?

<i>Kruis op iedere regel één hokje aan.</i>		Dit doe ik	Ik overweeg dit	Niet van plan	Weet niet/niet van toepassing
a.	Huishoudelijk afval zoveel mogelijk scheiden	☐	☐	☐	☐
b.	Zoveel mogelijk producten kopen die je opnieuw kunt gebruiken	☐	☐	☐	☐
c.	Zoveel mogelijk (laten) repareren	☐	☐	☐	☐
d.	Tweedehands of refurbished spullen kopen	☐	☐	☐	☐
e.	Met anderen spullen delen (bv. auto, gereedschap)	☐	☐	☐	☐
d.	Tweedehands spullen verkopen of aan een goed doel zoals de kringloop schenken	☐	☐	☐	☐
f.	Afgedankte spullen een nieuwe bestemming geven (bv. een tas maken van een oude broek of een blikje gebruiken als pennenbak of waxinelichthouder)	☐	☐	☐	☐
g.	Spullen kopen met zo weinig mogelijk verpakkingen	☐	☐	☐	☐

27. Doet u nog op een andere manier mee aan de circulaire economie?

- Ja, namelijk:
- Nee

28. Wat zou u helpen om meer aan de circulaire economie te kunnen bijdragen?

- Weet niet/ geen mening
- Geen belangstelling voor

Kerstboomverbranding

29. Hoe zou u in de toekomst de kerstbomen willen laten verwerken in Houten?

Toelichting: Houten is één van de weinige gemeenten waar nog traditionele kerstbomenverbrandingen in de openlucht plaatsvinden. Bij de verbranding komen echter milieuschadelijke stoffen vrij. Er zijn milieuvriendelijkere alternatieven. Bijvoorbeeld de bomen versnipperen en composteren of gebruiken als bodembedekking. Of de bomen gebruiken als brandstof voor een biomassacentrale. Dan wordt er groene energie van gemaakt. Wat heeft uw voorkeur? RANDOM

- Doorgaan met de traditionele verbranding in de openlucht
- De kerstbomen voortaan milieuvriendelijk laten verwerken
- Anders, namelijk:.....
- Weet niet/ geen mening

30. Duurzaamheid wordt de komende jaren steeds belangrijker in de maatschappij. Over welk duurzaam onderwerp zou u meer willen weten?

- Geen
- Weet niet

Achtergrondvragen

Tenslotte stellen wij u nog enkele achtergrondvragen.

31. Hoe oud is uw CV-ketel?

- Ouder dan 15 jaar
- 11 t/m 15 jaar
- 6 t/m 10 jaar
- 5 jaar of jonger
- Weet niet
- Niet van toepassing, ik heb geen CV-ketel

32. Wat is het bouwjaar van uw huis?

- Voor 1930
- Jaren 30
- Jaren 40
- Jaren 50
- Jaren 60
- Jaren 70
- Jaren 80
- Jaren 90
- 2000 - 2010
- Na 2010
- Weet niet

33. Wilt u betrokken worden bij of op de hoogte blijven van de totstandkoming van het Klimaatplan in 2019? En/of wilt u kans maken op één van de 5 Fairtrade-cadeaubonnen ter waarde van 20 euro, die wij verloten onder de deelnemers aan dit onderzoek? Laat u dan hieronder uw e-mailadres achter en vinkt u aan waar wij dit e-mailadres voor mogen gebruiken. Hartelijk bedankt.

e-mailadres:

- Ik geef toestemming om mij te benaderen en informeren over het Klimaatplan.
- Ik wil kans maken op één van de 5 Fairtrade-cadeaubonnen.
- Ik heb geen interesse

Uw e-mailadres wordt niet aan de onderzoeksgegevens gekoppeld en alleen gebruikt voor één of beide bovenstaande doelen waar u toestemming voor geeft. Het onderzoeksbureau geeft hiervoor uw e-mailadres door aan de gemeente Houten. Voor de verloting benadert de gemeente Houten de winnaars per mail. De e-mailadressen voor de cadeaubonnen worden vernietigd nadat de cadeaubonnen zijn verstuurd. De e-mailadressen voor het Klimaatplan 2019 worden door de gemeente Houten bewaard totdat het Klimaatplan door de raad is vastgesteld. U kunt zich altijd uitschrijven voor de mails over het Klimaatplan via de gemeente Houten.

Vraag 34 en 35 alleen voor open link (niet voor panelleden)

34. De gemeente Houten heeft sinds 2007 een Burgerpanel. Inwoners die lid van het panel zijn, kunnen ongeveer 4 keer per jaar (via internet) hun mening geven over het beleid en de plannen van de gemeente. Weet u van het bestaan van dit Burgerpanel?

- Ja, ik ben lid
- Ja, maar ik ben geen lid
- Nee

35. Wilt u deelnemen aan het Burgerpanel?

- Ja, mijn e-mailadres is:

- Nee

Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt door het onderzoeksbureau om u een uitnodiging te sturen voor deelname aan het panel. Na het versturen van de uitnodigingsmail wordt uw e-mailadres verwijderd. Uw antwoorden op deze vragenlijst blijven anoniem.

Burgemeestersenquête

Graag willen wij van de gelegenheid gebruik maken u te wijzen op nog een ander onderzoek dat momenteel bij de gemeente loopt. Het betreft een beknopte enquête waar alle inwoners van de gemeente Houten aan kunnen meedoen. Hierin kunt u aangeven over welke eigenschappen de nieuwe burgemeester van Houten volgens u moet beschikken. De gemeenteraad gebruikt de uitslag van de enquête bij het opstellen van de profielschets voor de nieuwe burgemeester.

U kunt deze vragenlijst t/m 28 november [hier](#) invullen.

U kunt de vragenlijst ook terugvinden via de homepage van de gemeente Houten www.Houten.nl.

Dit is het einde van de vragenlijst.

HARTELIJK DANK VOOR UW MEDEWERKING!